

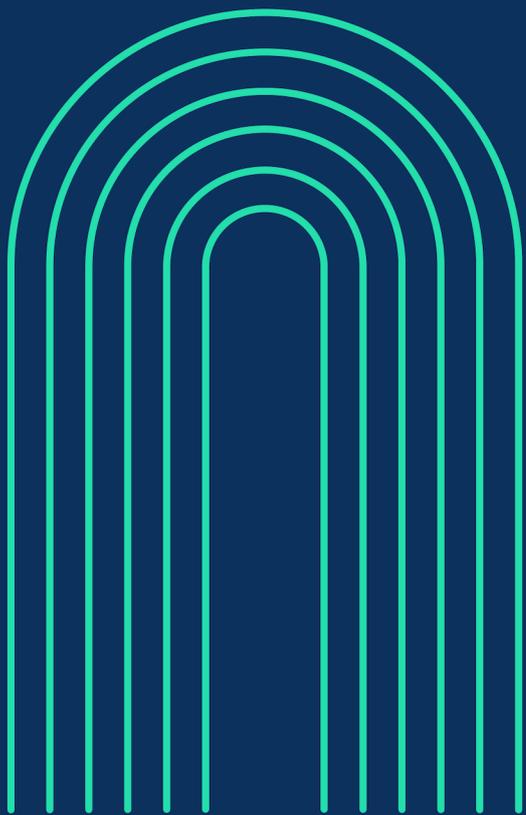

ISSN : 2822 0994 (Online)

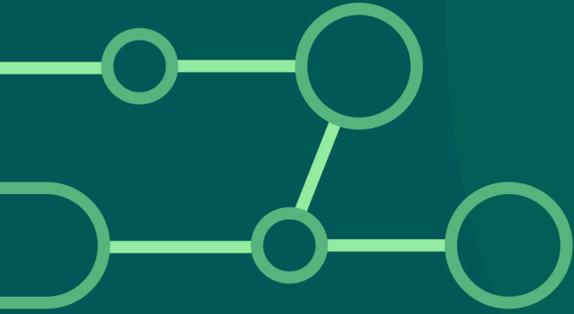
วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์

Journal of Setthawit Review

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม, 2566)

Vol. 3 No. 2 (May-August, 2023)

ISSN : 2822 0994 (ONLINE)

วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์

JOURNAL OF SETTHAWIT REVIEW

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม, 2566)

VOL. 3 NO. 1 (MAY-AUGUST, 2003)

วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์
57 หมู่ 1 บ้านเขวาสี ต.แสนชาติ
อ.จันทร จ.ร้อยเอ็ด 45000
โทร. 081 037 6733
EMAIL : SETTHAWIT138@GMAIL.COM

กองบรรณาธิการ

- บรรณาธิการ (Editor)

ดร.สนั่น ประเสริฐ

: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ (สืบนิสัย), ดร.

: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตระเจริญ

: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา

: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ กอบบุญ

: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล

: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์

: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน

: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี

: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ดุลยสุจริตกุล

: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ดร.สัญญา เคนาภูมิ

: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ดร.สุธีศักดิ์ ฝอดสูงเนิน

: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

- ผู้จัดการวารสาร

พระพลากร สุ่มงคโล, ดร.

เกี่ยวกับวารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ : วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความด้าน พระพุทธศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

กระบวนการพิจารณาบทความ : บทความที่เผยแพร่จะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ

ประเภทของบทความ :

1. บทความวิจัย
2. บทความวิชาการ
3. บทวิจารณ์หนังสือ

ภาษาที่รับตีพิมพ์ : ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร :

- วารสารกำหนดวงรอบการเผยแพร่ 3 ฉบับต่อปี ดังนี้
- ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน
 - ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม
 - ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

การติดต่อประสานงานและส่งบทความเผยแพร่ :

1. สอบถามรายละเอียดเบื้องต้น เช่น รอบการเผยแพร่ หนังสือตอบรับการตีพิมพ์ เป็นต้น โทร. 081 037 6733
2. การเตรียมต้นฉบับบทความ โหลดเทมเพลตบทความ และรายละเอียดการเตรียมต้นฉบับบทความ
3. โหลดแบบฟอร์มขอตีพิมพ์บทความ <Clik>
4. ลงทะเบียนส่งบทความ แบบฟอร์มส่งบทความ (google.com)
5. ส่งบทความในระบบวารสาร <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/stw/>
6. สแกนไลน์ กลุ่มวารสารฯ เพื่อการติดต่อประสานงานเผยแพร่บทความ

บทบรรณาธิการ

วารสารเสกฐวิทย์ปริทัศน์ เป็นวารสารด้านสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความวิชาการ บทความวิจัย รวมทั้งบทวิจารณ์หนังสือ เปิดรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ โดยบทความที่ส่งมาตีพิมพ์เผยแพร่กับวารสารจะได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน วารสารฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2566) ตีพิมพ์บทความทั้งสิ้นจำนวน 5 บทความ

วารสารขออนุโมทนาและขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่กับทางวารสาร ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อบทความด้วยดีเสมอมา วารสารรู้สึกเป็นเกียรติและมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการได้พัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของผู้เผยแพร่บทความ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบทความให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ขออนุโมทนาและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ดร.สนั่น ประเสริฐ
บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักความสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน หมู่บ้านป่าหม้อ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น ศิริสุดา ธนาวาณิชชกุล	1
การพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 วรปรัชญ์ ศรีดวงคำ, สุนทร คล้ายอ่ำ	12
การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง รัชศักดิ์ แก้วมาลา	28
การพัฒนาชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ภัทรภรณ์ นามเกต, ประยูร แสงใส, สมควร นามสีฐาน	42
ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถาน ศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พิทยธิดา พิทยสกุล, พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ, พระฮอนด้า วาทสพโท	54

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักความสามัคคีแบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น
Factors Affecting the Promotion and Development of Participatory Unity
Love of Pa Mor Village Community, Phra Yuen District,
Khon Kaen Province

ศิริสุดา ธนาวานิชยกุล
Sirisuda Thanawanitchayakul
ปารีญา ราพา
Pareeya Rapa
ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู
Chatwilai Surinchompoo
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Loei Rajabhat University
E-mail: pareeyalru@gmail.com

Received: 10 July 2023; Revised: 1 August 2023; Accepted: 7 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 6 และหมู่บ้านป่าหม้อหมู่ที่ 11 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น หมู่บ้านละ 50 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 51 – 59 ปี 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.97 3) ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 4) ปัจจัยด้านการได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรักความสามัคคี คนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 และ 5) ปัจจัยด้านการจัดโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีของคนในชุมชน คือโครงการส่งเสริมการสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมที่สามารถใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายในนามของชุมชนและโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 4.16

คำสำคัญ: การส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคี, แบบมีส่วนร่วม, ชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ

Abstract

The purpose of this research is To study factors affecting the promotion and development of unity with community participation. The sample is People living in Pa Mor Village, Moo 6 and Pa Mor Village, Village No. 11, Phra Yuen District, Khon Kaen Province, 50 people per village, totaling 100 people. The research tools were questionnaires. Statistics used were percentage, mean, and section. standard deviation.

The research results showed that 1) Most of them were female, aged between 51 and 59 years old. They participated in expressing opinions about organizing various activities of the village with the highest average of 3.97. 3) Factors of participation in community development in various activities that promote love and unity of people in the community. at a high level with an average of 4.24 4) Factors benefiting from participation In organizing various activities of the village about the development of love and unity. People in the community foresaw the benefits from that activity at a high level with an average of 4.34 and 5) factors in organizing projects that promote and develop unity of people in the community. namely the project to promote the creation of handicraft materials that can be used in the household or sold on behalf of the community and the project to promote the health of the elderly in the community at a high level. with the same mean of 4.16.

Keywords: The Promotion and Development of Participatory Unity Love, Participation, Pa Mor Village Community

บทนำ

ด้วยพระมหากษัตริย์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ทรงมุ่งหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาท้องถิ่น 2) การผลิตและพัฒนาครู 3) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2579 ซึ่งมุ่งหวังให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถเป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่นตลอดจนผลิตและพัฒนาครู และยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2561) การพัฒนาคนในชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งน้อมนำศาสตร์พระราชาที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยให้คนในชุมชนสามารถใช้หลักการดังกล่าวมาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันตามแนวของหน่วยอบรมของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมใช้สติปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจ กำหนดวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในการพัฒนา

อันเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ที่มุ่งเน้นในเรื่องความสามัคคีใจ การมีอิสรภาพ มีความเสมอภาคการรวมพลังอย่างเข้มแข็ง มีความสอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ รวมไปถึงคุณภาพชีวิตของการรวมกลุ่มทางสังคม (Social Inclusion) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มทางสังคม (อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, 2561) นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน การเปิดโอกาสให้มีสิทธิในกระบวนการของนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหว การให้แสดงความคิดเห็น การร่วมกันตัดสินใจ รวมไปถึงการปฏิบัติงานจะแสดงให้เห็นถึงความต้องการและความสนใจร่วมกันของคนในชุมชนได้ (พระธวัชชัย สนธิธมโม, 2561)

ชุมชนบ้านป่าหม้อ อยู่ในเขตการปกครองของตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ประชาชนในหมู่บ้านป่าหม้อ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น และได้แบ่งการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2537 คือ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 11 อาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับบ้านหนองคู ทิศใต้ติดต่อกับบ้านป่าสำราญทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านพระยืน ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านศิลาทิพย์ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน ร้อยละ 80% เป็นทำเลทำการเกษตรเหมาะสำหรับ ทำการเกษตร ลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝน ข้อมูลทรัพยากรในหมู่บ้านมีป่าชุมชน จำนวน 154 ไร่ ปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวไกล วิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ในชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ซึ่งจากการสัมภาษณ์คนในชุมชนบ้านป่าหม้อ กล่าวว่า “คนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่มีความคิดหลายอย่างที่ไม่เหมือนกัน การแสดงออกก็ไม่เหมือนกัน เช่น เมื่อชุมชนมีงานบุญสมัยพวกผมวัยรุ่นก็ไปออกไปช่วยงานที่วัด ช่วยกันทำความสะอาดเตรียมพื้นที่ในการจัดงาน ตอนเย็นก็จะมีการเล่นที่ได้ออกกำลังกายของคนในชุมชนเพื่อนำไปถวายเป็นกุศล แต่ทุกวันนี้เปลี่ยนไปคือมีรถแห่ดนตรีสดมาเล่น กลุ่มวัยรุ่นจับกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็น เหล้า เบียร์ และคุดบูทรี ทำกันอย่างโจ่งแจ้ง โดยไม่สนใจสายตาผู้หลักผู้ใหญ่หรือพ่อแม่แต่อย่างใด บางคนถึงขนาดเมาควบคุมสติตัวเองไม่ได้ก็มี และมีเหตุทะเลาะวิวาทตามมาเกือบทุกครั้ง รวมทั้งยังมีข่าวด่าตีกันที่ลี้ลับไปลี้ลับมาบนถนน ม้วนหน้าม้วนหลัง ตีลังกาไปมา สะบัดแขน ถ่างขา บางคนนอนคว่ำกับพื้นแล้วก็ไต่ไต่พื้นดิน กระโดดเต่ากลางอากาศ ซึ่งทำแบบนี้ต่างไปจากสมัยที่ผมเป็นวัยรุ่นเพราะสมัยที่ผมเป็นวัยรุ่นก็จะมีการเล่นรำหน้ากลางยาวเพียงเท่านั้น ผมเชื่อว่าหลายคนคงรับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนแบบนี้ไม่ได้เหมือนกัน โดยเฉพาะพ่อแม่ของเด็กและเยาวชนเองหรือแม้กระทั่งผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนก็ตาม” พฤติกรรมเหล่านี้เป็นแค่ส่วนหนึ่งที่พบเจอในชุมชน ซึ่งบางพฤติกรรมอาจจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งในรูปแบบที่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม หรือเป็นการฝ่าฝืนจากขนบธรรมเนียมจารีตของสังคมนั้น ๆ และมีแนวโน้มก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคม ทำให้สังคมขาดระเบียบวินัยและความรักความสามัคคี (อริยัญชัยชาติ บุญชูกิตติยศ และคณะ, 2562) จากปัญหาที่ยกตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าความแตกต่างของคนแต่ละกลุ่มบุคคลนั้น ไม่ได้เกิดจากวัยที่แตกต่างกันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่เป็นความแตกต่างที่เกิดในยุคที่ต่างกันจะเติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน รวมไปถึงลักษณะความคิดทัศนคติในด้านต่าง ๆ ซึ่งความแตกต่างนี้ส่งผลให้การใช้ชีวิตในสังคมมีความหลากหลาย เกิดช่องว่างระหว่างวัย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความคิด การตัดสินใจ และความเชื่อ นำไปสู่ความคิดเห็นของคนที่แตกต่างกัน (เจษฎา บุญมาโฮม และปราณี สีนาค, 2565) ดังนั้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ

ของชุมชนจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความรักความสามัคคีอันจะเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิต และเป็นแนวทางการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนและสมดุล อันเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศสืบไป (ชัยมงคล ศิริวารินทร์ และคณะ, 2564)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาสภาพความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะทำให้การศึกษาถึงประเด็นปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรักสามัคคี และส่งต่อแนวคิดผ่านชุมชนต้นแบบมาสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงที่จะช่วยปกป้องและชักนำให้สังคมคนจนอยู่รอดและพัฒนาไปอย่างยั่งยืนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการดำเนินงานของกิจกรรมจัดงานส่งเสริมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน มีรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 6 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 622 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 11 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 562 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,184 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 6 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 50 คน และตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 11 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 50 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กระบวนการวิจัย (Inclusion criteria) มีดังนี้

1) เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 11 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

2) ไม่มีความผิดปกติของการได้ยินและการมองเห็นหรือการสื่อความหมาย

3) ถูกเจาะจงเลือกเข้าร่วมโครงการวิจัย

และเกณฑ์คัดกลุ่มตัวอย่างออกจากกระบวนการวิจัย (Exclusion criteria) มีดังนี้

1) ไม่ใช่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 11 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

2) ได้รับการเจาะจงเลือกเข้าร่วมโครงการวิจัยแต่ไม่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของกลุ่มประชากรตัวอย่าง เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หมู่บ้านจัดขึ้น ของประชากรตัวอย่าง โดยคำถามจะมีลักษณะให้ตอบแบบการประเมินค่า 5 ระดับ เพื่อใช้วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) การกำหนดคะแนนแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดอบรม กิจกรรม การสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมที่กลุ่มตัวอย่างอยากให้มีการส่งเสริมเพื่อให้ช่วยยกระดับพัฒนาความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยยึดหลักทั่วไปของชุมชน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สำหรับการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแบ่งช่วง ดังนี้

1.00 – 1.99	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด
2.00 – 2.99	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
3.00 – 3.99	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
4.00 – 4.49	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน และกลุ่มตัวอย่างทราบถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ได้แก่ หมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 6 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 50 คน และหมู่บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 11 อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 50 คน

3.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินผลของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 5.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายข้อมูลทั่วไปตามปัจจัยด้านของบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- 5.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 5.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยที่ได้มาซึ่งผลสรุปของงานวิจัยที่คาดว่าจะเป็นแนวทางให้กับชุมชนในการส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีตลอดจนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ต่อไปดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจากการตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน ประกอบด้วย เพศ และช่วงอายุ โดยนำเสนอในรูปแบบการหาค่าร้อยละ (Percentage) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละข้อมูลเพศของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	38	38
	หญิง	62	62

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลอายุของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตาม		จำนวน	ร้อยละ
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	5	5
	30 - 40 ปี	9	9
	41 - 50 ปี	16	16
	50 - 59 ปี	42	42
	๖๐ ปีขึ้นไป	28	28

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ตารางที่ 3 แสดงคะแนนระดับความคิดเห็นในปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ

7 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักความสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น

ระดับความคิดเห็น		\bar{X}	SD	ระดับประเมิน
1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ	1.1 เมื่อมีการประชุมหมู่บ้านท่านเข้าร่วมประชุม	3.47	1.039	ปานกลาง
	1.2 ในการประชุมหมู่บ้านท่านมีการแสดงความคิดเห็น	3.27	0.983	ปานกลาง
	1.3 ในการประชุมจัดเตรียมการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมวางแผน	3.47	1.039	ปานกลาง
	1.4 ท่านเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	3.97	0.915	ปานกลาง

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนระดับความคิดเห็นในปัจจุบันการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ

ระดับความคิดเห็น		\bar{X}	SD	ระดับประเมิน
2. การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาชุมชน	2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	3.21	0.967	ปานกลาง
	2.1 ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่ช่วยส่งเสริมความรักความสามัคคีของคนในชุมชนเสมอ ๆ	4.24	0.830	มาก
	2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เพื่อนบ้านมีความสำนึกในความรักความสามัคคี	4.11	0.840	มาก
	2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจการปลูกจิตสำนึก ให้เกิดในการพัฒนาความรักความสามัคคีของคนในชุมชน	3.68	0.850	ปานกลาง

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนระดับความคิดเห็นในปัจจุบันการได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม

ระดับความคิดเห็น		\bar{X}	SD	ระดับประเมิน
3. การได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม	3.1 ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรักความสามัคคีของคนในชุมชนของหมู่บ้านท่านคิดว่าคนในชุมชนจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ	4.31	0.692	มาก
	3.2 ท่านได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	4.34	0.768	มาก
	3.3 กิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการด้านความสามัคคีกับคนในชุมชนของท่านได้	4.31	0.699	มาก
	3.4 การที่ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านถือเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน	4.02	0.666	มาก

8 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักความสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น

ตารางที่ 6 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการจัดโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีของคนในชุมชน

ระดับความคิดเห็น		\bar{X}	SD	ระดับประเมิน
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคี	4.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคนในชุมชน	3.67	0.904	ปานกลาง
	4.2 โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน	4.16	0.788	มาก
	4.3 โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของคนในชุมชน	3.88	0.956	ปานกลาง
	4.4 โครงการส่งเสริมการสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมที่สามารถใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายในนามของชุมชน	4.16	0.849	มาก
	4.5 โครงการส่งเสริมความรักความสามัคคี เข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเอง	2.83	1.155	น้อย
	4.6 โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริมความรักสามัคคี ความมีวินัยของคนในชุมชน	3.23	1.213	ปานกลาง

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาสภาพความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุมากที่สุดอยู่ที่ช่วงอายุ 51 – 59 ปี และ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าประชากรที่เข้าร่วมการประชุมอบรมโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่หมู่บ้านจัดขึ้นเป็นเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านทำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หมู่บ้านจัดขึ้นมากกว่าเพศชายที่มีบทบาทในหน้าที่ในการทำงานเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนด้านปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาสภาพความรักสามัคคี พบว่า 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจพบว่าในการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของคนในชุมชนมีค่าเฉลี่ยในระดับเดียวกันคือ อยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 3.97 แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน ส่วนการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการวางแผนการดำเนินงานในกิจกรรมของหมู่บ้านนั้น เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมากกว่าให้คนในชุมชน สอดคล้องกับจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ (2561) ที่กล่าวว่า สื่อกกลางที่สำคัญในการช่วยประสานคนให้บริหารงานได้อย่างสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม นั่นก็คือ “ผู้นำ” ซึ่งเป็นบุคคลที่จะมาช่วยเป็นกำลังแรงใจและมันสมองในการปฏิบัติงานร่วมกัน เหตุนี้ในการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะระดมพลและทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหาร การพัฒนาหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้การพัฒนาขึ้นไปสู่จุดมุ่งหมายได้ดียิ่งขึ้น 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาชุมชนพบว่า ถ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านจะช่วย

ส่งเสริมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.24 แสดงให้เห็นว่ามีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านขึ้นประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก และเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมความรักสามัคคี โดยมีข้อสังเกตได้จากกรณีที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านเป็นอย่างมาก 3) ปัจจัยการได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม พบว่าคนในชุมชนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรักความสามัคคี คนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 ซึ่งสอดคล้องกับ วิชา สุริยไพฑูริย์ (2560) ที่อธิบายว่า การรับรู้ความมีประโยชน์จะมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทัศนคติของบุคคลที่จะกระทำร่วมกัน 4) ปัจจัยการจัดโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีของคนในชุมชน พบว่า โครงการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีที่คนในชุมชนมีความเห็นสมควรจัดขึ้นในชุมชน คือ โครงการส่งเสริมการสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นหัตถกรรมที่สามารถใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายในนามของชุมชนและโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน อยู่ในระดับมากเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 4.16 ซึ่งผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน แต่ที่ผ่านมากิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการจัดกิจกรรมไม่มากนักเนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่หมู่บ้านจัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่จัดโดยส่วนงานบริหารท้องถิ่น และผู้นำชุมชนได้ตัดสินใจดำเนินการไว้แล้ว แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านขึ้นคนในชุมชนก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นอยู่ในระดับมาก เพราะคนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาความรักความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดจนการจัดกิจกรรมดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของคนในชุมชน และคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดความรักสามัคคี ลดการทะเลาะวิวาท รวมไปถึงการมีจิตสำนึกในหน้าที่ของแต่ละคนในชุมชนเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ รัชภัทร์ สุขสมเกษม (2559) ที่อธิบายว่า ชุมชนที่มีการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากนี้ ฐิติพร วรฤทธิ์ และคณะ (2563) ที่อธิบายว่า ผู้นำหรือบุคคลในชุมชนที่กล้าเปลี่ยนแปลงและยอมรับสิ่งใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนร่วม และการมีอิทธิพลต่อกลุ่มชุมชน ดังนั้นการสร้างความรักสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้นจะต้องสร้างความตระหนักให้กับประชาชนได้รับรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของความสามัคคีร่วมกัน ผ่านรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ และเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการกระทำกิจกรรมนั้น ๆ ร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน

สรุป

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุมากที่สุดอยู่ที่ช่วงอายุ 51 – 59 ปี และ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจพบว่าในการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของคนในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านสูงสุดที่ค่าเฉลี่ย 3.97 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาชุมชนพบว่า

ถ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านจะช่วยส่งเสริมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.24 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เพื่อนบ้านมีความสำนึกในความรักความสามัคคี อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.11 มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจการปลูกจิตสำนึก ให้เกิดในการพัฒนาความรักความสามัคคีของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.68 และมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.21 ตามลำดับ 3) ปัจจัยด้านการได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมพบว่า คนในชุมชนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรักความสามัคคีของคนในชุมชนของหมู่บ้านนั้น คนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.34 คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.31 คนในชุมชนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรักความสามัคคี คิดว่าคนในชุมชนจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.31 และกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการด้านความสามัคคีกับคนในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.31 4.02 ตามลำดับ 4) ปัจจัยการจัดโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีของคนในชุมชนพบว่า โครงการส่งเสริมและพัฒนาความรักสามัคคีที่คนในชุมชนมีความเห็นสมควรจัดขึ้นในชุมชน คือโครงการส่งเสริมการสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมที่สามารถใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายในนามของชุมชนและโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน อยู่ในระดับมากเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 4.16 โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.88 โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.47 โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมความรักสามัคคี ความมีวินัยของคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.23 และโครงการส่งเสริมความรักความสามัคคีเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเอง อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.83 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาสภาพความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการจัดทำแผนและดำเนินการตามแผนการส่งเสริมและพัฒนาสภาพความรักสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยประสานงานความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

1.2 ผู้นำชุมชนควรมีการจัดทำนโยบายเพื่อเสนอของบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาสภาพความรักสามัคคี เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและพัฒนาได้ทั้งระบบและบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันของคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนที่เป็นเขตชุมชนที่มีประชากรอยู่จำนวนมาก ผู้วิจัยควรเพิ่มการศึกษาบริบทและความต้องการด้านรูปแบบที่ประชากรต้องการ

11 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาความรักความสามัคคีแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหมู่บ้านป่าหม้อ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น

ให้ส่งเสริมความรักความสามัคคีมากกว่าร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด โดยควรระบุจำนวนคนในแต่ละช่วงอายุให้เท่ากันเพื่อให้การกระจายของข้อมูลและผลของการศึกษาครอบคลุมเป้าหมายที่เป็นค่าของความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 เนื่องจากชุมชนแต่ละชุมชนมีบริบทที่แตกต่างกัน ปัจจัยเงื่อนไขของแต่ครอบครัวแตกต่างกัน การส่งเสริมการพัฒนารูปแบบความรักสามัคคี ควรมีการยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการความพร้อมและความสามารถเข้าร่วมของแต่ละคน ให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษภา บุญมาโฮม และปราณี สีนาค. (2565). ความหลากหลายของมนุษย์ในมิติจิตวิทยาเชิงบวกเพื่อการพัฒนาผู้เรียน. วารสารพุทธจิตวิทยา. 7(2). 54-69.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วฑฒโน. (2561). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์. 6(ฉบับพิเศษ). 527-538.
- ชัยมงคล ศิริวารินทร์ และคณะ. (2564). การศึกษาศักยภาพ สภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาชุมชนกรณีศึกษาหมู่บ้านดงบัง หมู่ 1 ตำบลหนองสระปลา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารปัญญาปณิธาน. 5(1). 132-145.
- จิตติพร วรฤทธิ์ และคณะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามัคคีของชุมชนกรณีศึกษาชุมชน ในตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 11(6). 115-126.
- พระวัชชัย สุนดิธโม. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. (2561). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รพีภัทร์ สุขสมเกษม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัชฐา สุริยไพฑูรย์. (2560). อิทธิพลของการรับรู้ความมีประโยชน์และความง่ายในการใช้งานที่ส่งผลต่อทัศนคติและความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคผ่านระบบพาณิชย์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. วารสารร่มพฤษ์. 36(3). 45-65.
- อรัญญ์ชชาติ บุญชูกิตติยศ และคณะ. (2562). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น : การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่กระทำความผิดกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย. วารสารกระบวนการยุติธรรม. 12(1). 63-85.

การพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1

Model for improving the efficiency of recruiting support staff of the University of Phayao. Phase 1

วรปรัชญ์ ศรีดวงคำ
Woraprat Sriduangkham
สุนทร คล้ายอ่ำ
Sunthorn Krayam
มหาวิทยาลัยพะเยา
University of Phayao
E-mail: Woraprat.sr@up.ac.th

Received: 12 August 2023; Revised: 23 August 2023; Accepted: 24 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นบุคลากรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการสรรหาคัดเลือกบุคลากรมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จากทุกคณะ/สถาบัน/วิทยาลัย/วิทยาเขต/โรงเรียน/สำนักงาน/กอง/ศูนย์ ทั้งหมดภายในมหาวิทยาลัยพะเยา ในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 39 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 39 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการรับสมัคร อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียน สอบภาคปฏิบัติ สอบสัมภาษณ์ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีการพัฒนาขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ กองการเจ้าหน้าที่ควรมีการจัดทำแผนอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมกับอัตราที่ส่วนงานพึงมีและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการวางแผนอัตรากำลังในระยะต่อไป ควรประชาสัมพันธ์การรับสมัครอย่างทั่วถึง ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งเป็นผู้ออกข้อสอบทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบมีความเที่ยงตรง และควรมีกระบวนการบรรจุและแต่งตั้งมีระยะเวลาที่เหมาะสม โดยบุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารงานบุคคลของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยพะเยาต้องให้ความร่วมมือ และตั้งใจปฏิบัติงานตามขั้นตอน กระบวนการ กรอบเวลาที่ใช้ในการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การพัฒนา, พนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน, ขั้นตอนสรรหาพนักงาน

Abstract

The purpose of this research was to study the development of the staff recruitment process of the University of Phayao supporting line and to study suggestions and guidelines for the development of the staff recruitment process of the University of Phayao supporting line is a quantitative research. (Quantitative Research) The researcher collects data from the population who are personnel responsible for recruitment and selection of supporting university personnel from all faculties/institutions/college/campuses/schools/offices/divisions/centers all within the University of Phayao in the year 2023, a total of 39 agencies, a total of 39 people, using a research tool as a questionnaire to collect data by distributing a questionnaire. The statistics used to analyze the data are frequency, percentage, mean and standard deviation. From the results of the research, it was found that the overall development guidelines for the recruitment process of the University of Phayao support line were at a high level ranked in the highest order, namely filling and appointing was at the highest level, followed by recruitment at a high level, followed by the selection examination, written examination, practical examination, interview examination were at a high level. The aspect that had the least improvement in the recruitment process of the University of Phayao supporting line was the manpower planning in moderate level, respectively. Suggestions for applying the research results the personnel division should prepare a manpower plan that is appropriate to the rate that the department should have and evaluate it to improve the manpower planning in the future. Should publicize the recruitment thoroughly. There should be specialists in specific positions to issue the exams to make the tools used for testing be accurate and there should be an appropriate timeframe for the filling and appointment process. The personnel responsible for personnel management of departments within the University of Phayao must cooperate and intend to work according to the procedures, processes, time frame used in recruiting recruit and appoint University of Phayao staff to support them efficiently and effectively. Including continuous monitoring of performance.

Keywords: Development, University of Phayao support staff, Recruitment process

บทนำ

การสรรหาพนักงานเป็นกระบวนการสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร เนื่องจากเป็นขั้นตอนสำคัญในการแสวงหาและจูงใจผู้สมัครงานที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กร โดยการค้นหาบุคคลที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่องค์กรต้องการจากแหล่งต่างๆ ให้สนใจสมัครเข้าร่วมงานกับองค์กร ดังนั้นการสรรหาเชิงรุกจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสรรหาพนักงานที่มีคุณภาพขององค์กรทุกประเภท ทั้งองค์กรขนาดใหญ่และขนาดเล็กให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสินทรัพย์สำคัญขององค์กรที่ทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดไว้โดยการสรรหาบุคลากรเป็นกระบวนการแรกของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุซานุช กับพันธ์นิยะ และพฤษ วัฒนแหก (2564) ศึกษาเกี่ยวกับกรณีศึกษานวัตกรรมสรรหา พบว่า การวางตำแหน่งของแบรนด์และการนำหลักการของเกมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรอย่างมีเป้าหมาย และปัจจัยหลักของความสำเร็จในการใช้นวัตกรรมสรรหา ได้แก่ นโยบายนวัตกรรมและงบประมาณ หลักการสรรหาบุคลากรโดยทั่วไป ประกอบด้วย การกลั่นกรองบุคลากรในขั้นต้น เริ่มจากเงื่อนไขการประกาศรับสมัคร ได้แก่ คุณสมบัติคุณวุฒิ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และการคัดเลือกจากการสอบคัดเลือก ได้แก่ การสอบความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในขั้นสุดท้ายเป็นการสอบสัมภาษณ์ เพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมเข้าเป็นบุคลากรขององค์กร ตามหลักการที่ว่า เลือกคนให้เหมาะกับงานเพราะความสำเร็จขององค์กรที่ต้องอาศัยการมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพในการทำงาน ประหยัดค่าใช้จ่ายลดต้นทุนจะสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้เนื่องจากการสรรหาพนักงานเข้าทำงานเป็นงานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้น ขั้นตอนและวิธีการสรรหาพนักงานจึงต้องดำเนินการอย่างจริงจังจึงมีหลักเกณฑ์และยุติธรรม เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมกับงานที่องค์กรต้องการมากที่สุดโดยการเน้นให้ผู้มีคุณสมบัติตามประกาศรับสมัครมากที่สุด มีปัจจัยสำคัญด้านการเลือกสื่อและช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มีคุณสมบัติที่หน่วยงานต้องการ และการแพร่ข่าวสารให้ข้อมูลตามความจำเป็นของตำแหน่ง เครื่องมือการสรรหาเชิงรุก ได้แก่ การรับสมัครงาน การมาสมัครด้วยตนเอง (Walk-ins) การส่งเจ้าหน้าที่ไปติดต่อ (Field Trips) การให้ทุน (Scholarships) การประกาศผ่านสื่อ (Advertising) การเยี่ยมชมกิจการของหน่วยงาน (Open House) การจัดตลาดนัดแรงงาน (Job Fairs) การประกาศผ่านสมาคมวิชาชีพ (Professional Societies) เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2558)

ปัจจุบันการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยาได้แก่พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน และลูกจ้างมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสรรหาคัดเลือกตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2553 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยาว่าด้วย การบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2563 ประกอบกับประกาศมหาวิทยาลัยพะเยา เรื่อง มาตรฐานกำหนดตำแหน่งบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2563 และมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) พ.ศ. 2553 โดยเริ่มจากวิธีการการประกาศรับสมัคร การสอบข้อเขียนทั้งแบบอัตนัย (Subjective test) ที่มุ่งการบรรยาย พรรณนา และแบบปรนัย (Objective test) มุ่งการถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและการสัมภาษณ์ (Selection interview) โดยให้อิสระแก่ผู้สัมภาษณ์และใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured or directive interview) และอาจมีการสอบภาคปฏิบัติสำหรับในบางตำแหน่งงาน ทั้งหมดนี้เป็นวิธีการสรรหาและคัดเลือกที่ใช้ปฏิบัติมาตั้งแต่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยพะเยาจนกระทั่งถึงใน

ปัจจุบัน ทำให้ยังมีพนักงานบางส่วนในสายงานสนับสนุนมีการปฏิบัติไม่ตรงกับตำแหน่งที่ครองอยู่ หรือมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงสายงานหรือตำแหน่งที่ครองอยู่ เป็นเหตุให้อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาความก้าวหน้าตามสายงานและการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถตามวิชาความรู้ที่สำเร็จการศึกษามาใช้ในการปฏิบัติงาน ความชำนาญและความถนัดในการใช้เทคนิค ความรู้ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนางานและมหาวิทยาลัย

ดังนั้น ผู้วิจัยปฏิบัติงานด้านการสรรหาและคัดเลือกพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการดำเนินการปรับกระบวนการ, ขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการของสายการปฏิบัติงานและเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ซึ่งจะเข้ามาทุกปีให้สอดคล้องกับการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการสรรหาคัดเลือกบุคลากรมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จากทุกคณะ/สถาบัน/วิทยาลัย/วิทยาเขต/โรงเรียน/สำนักงาน/กอง/ศูนย์ ทั้งหมดภายในมหาวิทยาลัยพะเยา ในปีพุทธศักราช 2566 จำนวน 39 หน่วยงาน ประชากรจำนวน 39 คน ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านบุคคล เนื่องจากในการปฏิบัติงานต้องมีการติดต่อ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันกับบุคลากรภายในงานบริหารตำแหน่งและอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ โดยมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ การรับสมัคร การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การอนุมัติจ้าง การจัดทำกรอบอัตรากำลัง การเปลี่ยนตำแหน่ง การโอนย้าย การสับเปลี่ยนอัตรา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดทำบัตรประจำตัวพนักงาน และการลาออกของพนักงาน เป็นต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาระดับความเห็นและแนวทางการพัฒนาการขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ในคำถามที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน โดยลักษณะของแบบสอบถาม มี 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย คำถาม 4 ข้อ

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ประสบการณ์การทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ใน 4 ด้าน ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 35 ข้อ ได้แก่

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง	จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านการรับสมัคร	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านการสอบคัดเลือก	จำนวน 14 ข้อ
3.1 สอบข้อเขียน	
3.2 สอบภาคปฏิบัติ	
3.3 สอบสัมภาษณ์	
4. ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง	จำนวน 7 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมีหลายคำตอบให้เลือกและให้เลือกเพียงคำตอบเดียว

โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงให้มีการกำหนดระดับการประมาณค่าเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทราบถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 39 คน

3. ติดตามแบบทดสอบคืนหลังจากที่แจกให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
4. รวบรวมแบบทดสอบที่ได้รับคืนทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลสภาพและปัญหาในการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00	หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50	หมายถึง อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50	หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50	หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50	หมายถึง มีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินผลของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนข้อมูลที่เป็นคำถามแบบปลายเปิดเก็บรวบรวมเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 5.1 ค่าความถี่ (Frequency Distributions)
- 5.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 5.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 5.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยที่ได้มาซึ่งผลสรุปของงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงจำนวน ความถี่ และค่าร้อยละ ของข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N)	ร้อยละ
1.1 เพศ			
	1) ชาย	14	35.90
	2) หญิง	25	64.10
	รวม	39	100.00
1.2 อายุ			
	1) 21 – 30 ปี	0	00.00
	2) 31 – 40 ปี	25	64.10
	3) 41 – 50 ปี	13	33.33
	4) 51 ปีขึ้นไป	1	2.56
	รวม	39	100.00
1.3 ระดับการศึกษา			
	1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0.00
	2) ปริญญาตรี	23	58.97
	3) ปริญญาโท	16	41.03
	3) ปริญญาเอก	0	0.00
	รวม	39	100.00
1.4 ประสบการณ์การทำงาน			
	1) 1 - 2 ปี	0	0.00
	2) 3 - 4 ปี	1	2.56
	3) 5 - 6 ปี	4	10.26

4) 7 ปี ขึ้นไป	34	87.18
รวม	39	100.00

ส่วนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นภาพรวมใน 4 ด้าน ดังนี้

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัย พะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
2.1	ด้านการวางแผนอัตราค่าจ้าง	3.43	1.06	ปานกลาง
2.2	ด้านการรับสมัคร	4.49	0.60	มาก
2.3	ด้านการสอบคัดเลือก	4.29	0.71	มาก
2.4	ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง	4.56	0.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.19	0.74	มาก

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็นรายด้านใน 4 ด้าน ดังนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการวางแผนอัตราค่าจ้าง

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
ด้านการวางแผนอัตราค่าจ้าง				
3.1	กองการเจ้าหน้าที่มีการจัดทำแผนอัตราค่าจ้างที่มีความเหมาะสมกับอัตราที่ส่วนงานพึงมี	3.33	1.08	ปานกลาง
3.2	กองการเจ้าหน้าที่มีการสร้างความเข้าใจในการนำแผนอัตราค่าจ้างไปใช้ปฏิบัติร่วมกัน	3.44	0.99	ปานกลาง
3.3	กองการเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติตามแผนอัตราค่าจ้าง	3.56	1.02	มาก
3.4	กองการเจ้าหน้าที่มีช่วงระยะเวลาดำเนินการจัดทำแผนที่มีความเหมาะสมกับองค์กร	3.38	1.01	ปานกลาง
	กองการเจ้าหน้าที่มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการวางแผนอัตราค่าจ้าง			

3.5	ในระยะต่อไป กองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการขออนุมัติกรอบอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมกับองค์กร	3.33	1.08	ปานกลาง
3.6		3.54	1.16	มาก
รวมเฉลี่ย		3.43	1.06	ปานกลาง

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการรับสมัคร

ข้อ	รายการคำถาม ด้านการรับสมัคร	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
4.1	กองการเจ้าหน้าที่มีการประกาศรับสมัครในเว็บไซต์กองการเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่า 15 วันเป็นระยะเวลาที่มีความเหมาะสม	4.49	0.64	มาก
4.2	กองการเจ้าหน้าที่มีระบบ IT ที่ทันสมัยสำหรับกรอกข้อมูลสมัครงานได้อย่างรวดเร็ว	4.54	0.60	มากที่สุด
4.3	กองการเจ้าหน้าที่มีช่องทางการสมัครที่สะดวกและหลากหลาย	4.56	0.59	มากที่สุด
4.4	กองการเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์การรับสมัครอย่างทั่วถึง	4.26	0.63	มาก
4.5	กองการเจ้าหน้าที่กำหนดระยะเวลาการรับสมัครอย่างชัดเจน	4.49	0.75	มาก
4.6	กองการเจ้าหน้าที่มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติตามประกาศมาสมัครได้อย่างเท่าเทียมกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร	4.59	0.49	มากที่สุด
4.7	กองการเจ้าหน้าที่มีการกลั่นกรองตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยา ว่าด้วย การบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2563	4.54	0.55	มากที่สุด
4.8	กองการเจ้าหน้าที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งที่เปิดรับสมัคร	4.49	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย		4.49	0.60	มาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการสอบคัดเลือก

ข้อ	รายการคำถาม ด้านการสอบคัดเลือก	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล

5.1	กองการเจ้าหน้าที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบข้อเขียน ปฏิบัติในเว็บไซต์ กองการเจ้าหน้าที่ ไม่น้อยกว่า 7 วัน เป็นระยะเวลาที่มีความเหมาะสม	4.49	0.556	มาก
5.2	มีการสอบข้อเขียน ภาคปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	4.26	0.751	มาก
5.3	มีการสอบข้อเขียน ภาคปฏิบัติ ในช่วงระยะเวลาที่มีความเหมาะสม	4.31	0.694	มาก
5.4	มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งเป็นผู้ออกข้อสอบทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ มีความเที่ยงตรง	4.23	0.706	มาก
5.5	มีคณะกรรมการสอบข้อเขียน ภาคปฏิบัติที่มีหลักเกณฑ์เชื่อถือได้	4.33	0.737	มาก
5.6	มีวิธีการสอบข้อเขียนหรือภาคปฏิบัติ ที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้	4.38	0.590	มาก
ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
5.7	กองการเจ้าหน้าที่มีการสอบสัมภาษณ์เหมาะสมกับตำแหน่งงาน	4.31	0.800	มาก
5.8	กองการเจ้าหน้าที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งเป็นผู้สอบสัมภาษณ์	4.15	0.745	มาก
5.9	กองการเจ้าหน้าที่มีคณะกรรมการดำเนินการสอบสัมภาษณ์ที่มีหลักเกณฑ์เชื่อถือได้	4.28	0.686	มาก
5.10	กองการเจ้าหน้าที่มีการสอบสัมภาษณ์ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม	4.00	0.858	มาก
5.11	กองการเจ้าหน้าที่มีวิธีการสอบสัมภาษณ์ที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้	4.28	0.656	มาก
5.12	กองการเจ้าหน้าที่มีการสอบสัมภาษณ์ในระยะเวลาที่เหมาะสม	4.13	0.864	มาก
5.13	กองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการคัดเลือกที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้	4.38	0.673	มาก
5.14	กองการเจ้าหน้าที่มีการประกาศผลการคัดเลือกในเว็บไซต์กองการเจ้าหน้าที่	4.59	0.595	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.29	0.71	มาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบรรจุและแต่งตั้ง

ข้อ	รายการคำถาม ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
6.1	กองการเจ้าหน้าที่บรรจุและแต่งตั้งโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัยพะเยา	4.56	0.59	มากที่สุด
6.2	กองการเจ้าหน้าที่บรรจุและแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันตามลำดับคะแนนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย	4.59	0.54	มากที่สุด
6.3	กองการเจ้าหน้าที่มีระบบการรับรายงานตัว ที่มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว	4.51	0.64	มากที่สุด
6.4	กองการเจ้าหน้าที่ทำสัญญาจ้างถูกต้องตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด	4.59	0.59	มากที่สุด
6.5	กองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการบรรจุและแต่งตั้งมีระยะเวลาที่เหมาะสม	4.64	0.48	มากที่สุด
6.6	กองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการบรรจุและแต่งตั้งมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้	4.49	0.64	มาก
6.7		4.54	0.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.56	0.58	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 แสดงข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 มีข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งสามารถจัดกลุ่มโดยสรุป ดังนี้

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง

1.1 การวางแผนอัตรากำลังควรทำแบบมีส่วนร่วมของทุกส่วนงาน ควรมีการจัดประชุมเพื่อวางแผนอัตรากำลัง ทบทวนแผนกรอบอัตรากำลังให้ทุกส่วนงานทราบข้อมูล

1.2 ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการคำนวณกรอบอัตรากำลังร่วมกันระหว่างส่วนงาน โดยให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลได้มีส่วนร่วม

1.3 ควรมีการกำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนอัตรากำลัง กรอบระยะเวลา 10 ปี มีการติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอัตรากำลังของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง และควรมีระบบสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่ายจะช่วยให้มาสารณนำแผนไปปฏิบัติร่วมกันได้

2. ด้านการรับสมัคร

2.1 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครให้มีความหลากหลาย

2.2 ควรรับสมัครเป็นรอบ ๆ ประจำ 1 เดือนหรือ 2 เดือน โดยประกาศของทุกตำแหน่งทั้ง

มหาวิทยาลัยพร้อมกันในครั้งเดียว

3. ด้านการสอบคัดเลือก ได้แก่ สอบข้อเขียน สอบภาคปฏิบัติ และสอบสัมภาษณ์

3.1 ควรจัดสอบคัดเลือกในแต่ละตำแหน่งทั้งมหาวิทยาลัยที่มีการรับสมัครในแต่ละรอบ

3.2 ควรระบุเกณฑ์วัดผลในประกาศสอบคัดเลือก มีแนวทางในการสอบ เพื่อการเตรียมพร้อมของผู้เข้าสอบแข่งขัน มีหัวข้อในการสอบแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน โปร่งใส และควรมีการสรรหาภายในก่อน เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกจ้างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วมีโอกาสได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย

3.3 ควรกำหนดเวลารอบการสอบสัมภาษณ์ 1 เดือนต่อครั้ง ก่อนการประชุม คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัยพะเยา (ก.บ.ม.)

4. ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง

4.1 การบรรจุและแต่งตั้งพนักงานควรเปิดโอกาสให้ลูกจ้างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัยได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย

4.2 การบรรจุและแต่งตั้ง รัศมามีความรวดเร็ว ดีมาก

4.3 มีการปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการ กรอบเวลาที่ใช้ในการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นบุคลากรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการสรรหาคัดเลือกบุคลากรมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จากทุกคณะ/สถาบัน/วิทยาลัย/วิทยาเขต/โรงเรียน/สำนักงาน/กอง/ศูนย์ ภายในมหาวิทยาลัยพะเยา ในปีพุทธศักราช 2566 จำนวน 39 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 39 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมกับนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและมีสรุปผลการศึกษา โดยผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยบุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารงานบุคคลของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยพะเยาที่เป็นบุคลากรเพศหญิงมีจำนวนมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวนมากที่สุด และมีประสบการณ์การทำงาน บุคลากรมหาวิทยาลัยที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 7 ปี ขึ้นไปสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับสมัคร ด้านการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียนสอบภาคปฏิบัติ สอบสัมภาษณ์ และด้านการบรรจุและแต่งตั้ง ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน โดยที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการรับสมัคร อยู่ในระดับมาก ด้านการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียนสอบภาคปฏิบัติ สอบสัมภาษณ์ อยู่ในระดับมาก และด้านการวางแผนอัตรากำลัง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และจากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่า มีแนวทางในการพัฒนา

ขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนอัตรากำลังมีความสำคัญต่อการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร กองการเจ้าหน้าที่ควรมีการปฏิบัติงานตามแผนอัตรากำลัง มีกระบวนการขออนุมัติกรอบอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมกับองค์กร มีการสร้างความเข้าใจในการนำแผนอัตรากำลังไปใช้ปฏิบัติร่วมกัน มีช่วงระยะเวลาดำเนินการจัดทำแผนที่มีความเหมาะสมกับองค์กร มีการจัดทำแผนอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมกับอัตรากำหนดงานที่มี และควรมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการวางแผนอัตรากำลังในระยะต่อไป ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพเป็นผลดีต่อการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนใหม่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณิตา วิภาวิน, สุภาภรณ์ พรหมฤๅษี, เกรียงไกร โพธิ์มณี, รัชฎาพร บุญเรือง (2564) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพการสรรหาพนักงาน บริษัท บีซิเนส เซอร์วิส เซส อัลโลแอนซ์ จำกัด ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการสรรหาพนักงาน ด้านที่มีระดับความสำคัญสูงสุดคือ การกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนเพื่อจัดสรรอัตรากำลังตามกรอบภาระงาน รองลงมาเป็นการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในทุกกระบวนการเพื่อลดงานเอกสารและแบบทดสอบ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการสรรหาอบรมพนักงาน

2. ด้านการรับสมัคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับสมัครมีความสำคัญต่อการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร กองการเจ้าหน้าที่ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติตามประกาศรับสมัครได้อย่างเท่าเทียมกันทั้งบุคลากรภายในและภายนอกองค์กร กองการเจ้าหน้าที่มีช่องทางการสมัครที่สะดวกและหลากหลาย กองการเจ้าหน้าที่มีระบบ IT ที่ทันสมัยสำหรับกรอกข้อมูลสมัครงานได้อย่างรวดเร็ว กองการเจ้าหน้าที่มีช่องทางการสมัครที่สะดวกและหลากหลาย และกองการเจ้าหน้าที่มีการกลั่นกรองตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัคร ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยา ว่าด้วย การบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2563 กองการเจ้าหน้าที่มีการประกาศรับสมัครในเว็บไซต์กองการเจ้าหน้าที่ ไม่น้อยกว่า 15 วันเป็นระยะเวลาที่มีความเหมาะสม กองการเจ้าหน้าที่มีการกำหนดระยะเวลาการรับสมัครอย่างชัดเจน กองการเจ้าหน้าที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งที่เปิดรับสมัคร และกองการเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์การรับสมัครให้ทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพเป็นผลดีต่อการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนใหม่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศยามินทร์ จันทะคัต (2564) ได้ทำการวิจัยกระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลของแผนกบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น ผลการวิเคราะห์จุดแข็งของการสรรหาและคัดเลือกบุคคล คือ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและประกาศรับสมัครงานอย่างเคร่งครัด โดยการสรรหาและคัดเลือกมีความโปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ ส่วนจุดอ่อนของการสรรหาและคัดเลือกบุคคล คือ กระบวนการในการดำเนินการรับสมัครล่าช้า ใช้ระยะเวลานาน โอกาสของการสรรหาและคัดเลือกบุคคล คือ การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต้องการและอุปสรรคของการสรรหาและคัดเลือกบุคคล คือ การใช้สื่อและช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลไม่ทั่วถึงและครอบคลุม

3. ด้านการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียนสอบภาคปฏิบัติ สอบสัมภาษณ์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียนสอบภาคปฏิบัติ สอบสัมภาษณ์มีความสำคัญต่อการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร กองการเจ้าหน้าที่มีการประกาศผลการคัดเลือกในเว็บไซต์กองการเจ้าหน้าที่ มีการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบข้อเขียนหรือภาคปฏิบัติ ในเว็บไซต์ กองการเจ้าหน้าที่ ไม่น้อยกว่า 7 วัน เป็นระยะเวลาที่มีความเหมาะสม มีวิธีการสอบข้อเขียนหรือภาคปฏิบัติ ที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ และกองการ

เจ้าหน้าที่มีกระบวนการคัดเลือกที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ กองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการคัดเลือกที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มีคณะกรรมการสอบข้อเขียน ภาคปฏิบัติ ที่มีหลักเกณฑ์เชื่อถือได้ กองการเจ้าหน้าที่มีการสอบสัมภาษณ์เหมาะสมกับตำแหน่งงาน กองการเจ้าหน้าที่มีคณะกรรมการดำเนินการสอบสัมภาษณ์ที่มีหลักเกณฑ์เชื่อถือได้ และกองการเจ้าหน้าที่มีวิธีการสอบสัมภาษณ์ที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ มีการสอบข้อเขียนหรือภาคปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งเป็นผู้ออกข้อสอบทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ มีความเที่ยงตรง กองการเจ้าหน้าที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งเป็นผู้สอบ กองการเจ้าหน้าที่มีการสอบสัมภาษณ์ในระยะเวลาที่เหมาะสม และกองการเจ้าหน้าที่ มีการสอบสัมภาษณ์ในช่วงระยะเวลาที่มีความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพเป็นผลดีต่อการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนใหม่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรวิภา เอื้อแท้ (2559) ได้ทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเชิงธุรกิจระหว่างภาคราชการกับภาคเอกชน ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็งของการสรรหาและคัดเลือกบุคคลของภาคราชการ คือ มีวิธีการการสรรหาบุคคลที่โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และมีความเป็นมาตรฐานด้านภาพลักษณ์เป็นอาชีพที่มีเกียรติและมั่นคง จุดอ่อน คือมีขั้นตอนหลายขั้นตอนทำให้เกิดความล่าช้า ขาดการประชาสัมพันธ์ ใช้วิธีการและช่องทางในรูปแบบเดิม ๆ โอกาส คือนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และปรับกฎระเบียบให้ยืดหยุ่นขึ้น อุปสรรค คือ ข้อจำกัดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทักษะคนและค่านิยมของคนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนจุดแข็งของการสรรหาและคัดเลือกบุคคลของภาคเอกชน คือใช้วิธีการและช่องทางหลายช่องทาง จุดอ่อน คือ สรรหาบุคคลเฉพาะกลุ่มทำให้สรรหาได้ยาก โอกาส คือการนำเทคโนโลยีและระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว ทำให้ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในดำเนินการ อุปสรรค คือ การนำข้อมูลแหล่งข้อมูลภายนอกทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ และมีคู่แข่งและการแข่งขันในตลาดแรงงานสูง

4. ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบรรจุและแต่งตั้งมีความสำคัญต่อการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร กองการเจ้าหน้าที่มีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมเพื่อประกอบการบรรจุและแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่มีการบรรจุและแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันตามลำดับคะแนนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย และกองการเจ้าหน้าที่มีการทำสัญญาจ้างที่มีความถูกต้องตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด กองการเจ้าหน้าที่มีการบรรจุและแต่งตั้งโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัยพะเยา กองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการบรรจุและแต่งตั้งมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้กองการเจ้าหน้าที่มีระบบการรับรายงานตัวเข้าเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ที่มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และกองการเจ้าหน้าที่มีกระบวนการบรรจุและแต่งตั้งมีระยะเวลาที่มีความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพเป็นผลดีต่อการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนใหม่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์สิทธิ์ พรหมณีนัน (2555) ได้ทำการวิจัยการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเข้ารับราชการในกรมสรรพากร ผลการศึกษาพบว่า การสรรหาเกิดจากความจำเป็นขององค์การ ในการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่หรือต้องการที่จะขยายกิจการ การสรรหาในแต่ละครั้งต้องให้ได้จำนวนบุคคลมาสมัครมากและมีความรู้ความสามารถสูง มีการเปิดโอกาสโดยทั่วไปโดยเท่าเทียมกัน และใช้ระบบคุณธรรมในการสรรหา แหล่งในการสรรหาประกอบด้วยแหล่งภายในองค์การและแหล่งภายนอกองค์การ ซึ่งแต่ละแหล่งมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป การสรรหาสามารถ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ การสรรหาเชิงรับหรือการสรรหาในแนวแคบ และการสรรหาในเชิงรุก หรือการสรรหาในแนวกว้าง นโยบายในการสรรหา มี 2 แนวทาง คือนโยบายการสรรหาแบบเปิด และนโยบายการสรรหาแบบปิด การสรรหาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การทำการวางแผน ทรัพยากรมนุษย์ การทำการวิเคราะห์งาน และการดำเนินการสรรหา การสรรหาบุคคลเข้ารับราชการของไทยประกอบด้วย 3 วิธีการ คือ การรับสมัครสอบแข่งขันหรือคัดเลือกเข้ารับราชการ การ

ตั้งสถานศึกษาเพื่อผลิตคนเข้ารับราชการและการเกณฑ์ผู้ที่จะเข้ารับราชการต้องมีคุณสมบัติทั่วไปตามความใน มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่จะเข้ารับราชการ ในการสรรหา นั้น สิ่งจูงใจขององค์กรที่มีต่อการสรรหา ได้แก่ ระบบค่าตอบแทนขององค์กร โอกาสในอาชีพ ชื่อเสียงขององค์กร สิ่งจูงใจเหล่านี้จะทำให้บุคคลมาสมัครงานเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ระยะที่ 1 มีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน โดยสรุป ดังนี้

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง

ในด้านการวางแผนอัตรากำลังควรทำแบบมีส่วนร่วมของทุกส่วนงานควรมีการจัดประชุมเพื่อวางแผนอัตรากำลัง ทบทวนแผนกรอบอัตรากำลังให้ทุกส่วนงานทราบข้อมูล ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการคำนวณกรอบอัตรากำลัง ทำแผนอัตรากำลังร่วมกันระหว่างส่วนงาน โดยให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลได้มีส่วนร่วม ควรมีการกำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนอัตรากำลัง กรอบระยะเวลา 10 ปี ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอัตรากำลังของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง และควรมีระบบสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่ายจะช่วยให้มาสารณนำแผนไปปฏิบัติร่วมกันได้

2. ด้านการรับสมัคร

ในด้านการรับสมัคร ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครให้มีความหลากหลาย ควรรับสมัครเป็นรอบ ๆ ประจำ 1 เดือนหรือ 2 เดือน โดยประกาศของทุกตำแหน่งทั้งมหาวิทยาลัยพร้อมกันในครั้งเดียว

3. ด้านการสอบคัดเลือก

ในด้านการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียน สอบภาคปฏิบัติและสอบสัมภาษณ์ ควรจัดสอบคัดเลือกในแต่ละตำแหน่งทั้งมหาวิทยาลัยที่มีการรับสมัครในแต่ละรอบ ควรระบุเกณฑ์วัดผลในประกาศสอบคัดเลือกแนวทางในการสอบ เพื่อการเตรียมพร้อมของผู้เข้าสอบแข่งขัน มีหัวข้อในการสอบแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน โปร่งใส และควรมีการสรรหาภายในก่อน เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกจ้างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วมีโอกาสได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย

4. ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง

ในด้านการบรรจุและแต่งตั้งพนักงานควรเปิดโอกาสให้ลูกจ้างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัยได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ควรมีการปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการ กรอบเวลาที่ใช้ในการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป

แนวทางการพัฒนาขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการรับสมัคร อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการสอบคัดเลือก สอบข้อเขียน สอบภาคปฏิบัติ สอบสัมภาษณ์ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้มีดังนี้คือ กองการเจ้าหน้าที่ควรมีการจัดทำแผนอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมกับอัตรากำลังที่ส่วนงานพึงมีและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการวางแผนอัตรากำลังในระยะต่อไป ควรประชาสัมพันธ์การรับสมัครอย่างทั่วถึง ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งเป็นผู้ออกข้อสอบ ซึ่งจะช่วยให้เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบมีความเที่ยงตรง และควรมี

กระบวนการบรรจุและแต่งตั้งที่มีระยะเวลาที่เหมาะสม โดยบุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารงานบุคคลของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยพะเยาต้องให้ความร่วมมือและตั้งใจปฏิบัติงานตามขั้นตอน กระบวนการ กรอบเวลาในการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการจัดทำแผนอัตรากำลังของมหาวิทยาลัย กรอบระยะเวลา 10 ปี ivo อย่างชัดเจนและถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันโดยการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนงาน มีความเหมาะสมกับอัตราที่ส่วนงานพึงมีและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการวางแผนอัตรากำลังในระยะต่อไป

1.2 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การรับสมัครให้มีความหลากหลาย

1.3 ควรระบุเกณฑ์วัดผลในประกาศสอบคัดเลือก แนวทางในการสอบ เพื่อการเตรียมพร้อมของผู้เข้าสอบแข่งขัน และมีหัวข้อในการสอบแต่ละตำแหน่ง ให้ชัดเจน โปร่งใสกำหนดเวลารอบการสอบสัมภาษณ์ 1 เดือนต่อครั้ง ก่อนการประชุมคณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัยพะเยา (ก.บ.ม.)

1.4 ควรมีการสรรหาภายในก่อน เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกจ้างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วมีโอกาสได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย

1.5 บุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารงานบุคคลของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยพะเยาต้องให้ความร่วมมือและมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

1.6 ควรปฏิบัติตามขั้นตอน กรอบระยะเวลาที่ใช้ในการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.8 ควรติดตามผลการดำเนินงานตามขั้นตอนสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของสถาบันอื่นที่ให้บริการอย่างมีคุณภาพ รวดเร็วแก่ผู้มาใช้บริการ เพื่อนำมาปรับปรุงขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการสรรหาพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรวีณา เอื้อแท้. (2559). ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเชิงรุกระหว่างภาคราชการกับภาคเอกชน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดนิตา วิภาวิน, สุภาภรณ์พรหมฤาษี, เกรียงไกร โพธิ์มณี, รัชฎาพร บุญเรือง (2564). การพัฒนาประสิทธิภาพการสรรหาพนักงาน บริษัท บิซิเนส เซอร์วิส เอส อัลโลแอนซ์ จำกัด. วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ. 3(3), 315-328.

- พงศ์สิทธิ์ พรหมณ์ชื่น. คู่มือการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเข้ารับราชการในกรมสรรพากร. โครงการการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. สงขลา: มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์. ศยามินทร์ จันทะคัต. (2564). กระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลของแผนกบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น. วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 1(2), 32-40.
- สุชานุช พันธนิยะและพดุม ยวนแหล. (2564). นวัตกรรมการสรรหาคนที่ “ใช่” : กระแสโลกและความท้าทายของราชการไทย. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ. 9(1), 22-34.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2558). การดำเนินการสรรหาเชิงรุก โครงการสรรหาเชิงรุก ศูนย์สรรหาและเลือกสรร (ศสล.) กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ..

การพัฒนาแบบแผนการพัฒนาคู่มือด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์
การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
โรงเรียนบ้านหนองซ่าง

Developing a Teacher Development Model for Outcome-Based
Instructional Skill, Utilizing the Professional Learning
Community Process at Ban Nong Chang School

รัชศักดิ์ แก้วมาลา

Ratchasak Keawmala

โรงเรียนบ้านหนองซ่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

Ban Nong Chang School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area

Office 1, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education

E-mail: Ratchasak1966@gmail.com

Received: 3 August 2023; Revised: 24 August 2023; Accepted: 25 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็น ในการสร้างแบบแผนการพัฒนาคู่มือ 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคู่มือ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ การพัฒนาคู่มือ และ 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคู่มือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) 4 ระยะ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) มากที่สุด 2) องค์ประกอบ ของรูปแบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผล เงื่อนไขการนำไปใช้ 3) คุณภาพของรูปแบบและคู่มือพัฒนาคู่มืออยู่ในระดับมาก 4) ความรู้ความเข้าใจของครูแตกต่างกันมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 5) คุณภาพแผนการการ จัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก 6) ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 7) ผลการประเมินความ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในระดับมากที่สุด 8) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังด้าน การใช้ภาษาไทยเพื่อการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดี ด้านทักษะกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ทาง คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดีเยี่ยม และด้านทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดี 9) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาคู่มือ อยู่ในระดับมากที่สุด 10) การประเมินรายงานวิธีปฏิบัติที่ดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 11) ผลการประเมิน เพื่อยืนยันและรับรองรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 12) ผลการประเมินการยอมรับ นวัตกรรมจากผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู, ทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน, กระบวนการ
ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research are developing the model for outcome-based instructional skill, implementation the model, and evaluate the results of model. Research Findings revealed that; 1) the overall average for necessary requirements was also high, with the highest value found in domain 5 - "Measurement and Evaluation of Learning Outcomes. 2) The components of the model for outcome-based instructional skill consist of six elements: fundamental principles, objectives, operational methods, evaluation guidelines, and implementation conditions, 3) The quality of the model and the using guide were also rated as high. 4) knowledge and understanding related to learning management based on learning outcomes, a statistically significant difference was found at the 0.5 level, with higher mean scores after the development compared to before. 5) The quality evaluation of the learning management plan was rated as high. 6) The evaluation of outcome-based instructional skill showed that, the mean scores after the development were higher than before the development, and this difference was statistically significant at the 0.5 level. 7) The professional learning community at Ban Nong Chang School showed the highest level. 8) The assessment of expected learning outcomes in Thai language for learning in grade 3 and grade 6 students was rated as good. In mathematics process skills, grade 3 and grade 6 students achieved an excellent level. Furthermore, in science knowledge inquiry skill, grade 3 and grade 6 students achieved an excellent level. Lastly, in language for communication skills, grade 3 and grade 6 students also achieved an excellent level. 9) The satisfaction level with the model and using guide was rated as the highest. 10) The assessment of Good Practice reports showed the highest. 11) The evaluation to confirm and certify the model by experts showed the highest overall satisfaction level. 12) The evaluation of the level of acceptance of the innovation by relevant stakeholders showed the highest overall satisfaction level.

Keywords: Teacher Development Model, Outcome-Based Instructional Skill, Professional Learning Community Process

บทนำ

แนวทางการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-Based Education; OBE) ในประเทศไทย ได้รับการนำมาเป็นมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อ 2 ตุลาคม 2561 โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับ ดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) นอกจากนี้ สถาบันคุณวุฒิแห่งชาติ ได้นำมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มากำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายที่ได้รับการฝึกฝน การได้รับความรู้ การฝึกทักษะทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) ครอบคลุมในเรื่องความรู้เชิงวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี ข้อเท็จจริงต่างๆ 2) ทักษะ (Skills) ครอบคลุม ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล การหยั่งรู้ การคิดสร้างสรรค์ และการปฏิบัติ และ 3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ (Application and Responsibility)

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ประกอบกับมาตรฐานตำแหน่งครูและมาตรฐานวิทยฐานะตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่ ศธ 0206.6/ว.3 ลงวันที่ 26 มกราคม 2564 เรื่อง มาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอน ว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน พัฒนาผู้เรียน อบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคมด้านวิชาการ พัฒนาตนเองและวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2564 ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งให้ปรับเปลี่ยนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง ปรับเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ เป็นมืออาชีพ มีทักษะวิชาชีพขั้นสูง โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” สร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นมืออาชีพ และมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้ออกแบบรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based education: OBE) ในการวิจัยนี้ ใช้คำว่า “การจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน” (Outcome-based instruction: OBI) และนำรูปแบบการพัฒนาครูเข้าสู่กระบวนการวิจัยและพัฒนาตามระเบียบวิธีวิจัย เพื่อทดลองใช้พัฒนาทักษะของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายโดยจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบที่เชื่อมั่นได้ว่าจะส่งผลต่อผู้เรียน ได้แก่ การสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้อาจอัดทำแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างและหรือพัฒนาสื่อ-นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบและคู่มือการพัฒนาครู ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดจุดเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็นในการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนบ้านหนองช้าง
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง
4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) และความต้องการจำเป็น (Need Assessment) สำหรับการสร้างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาครูด้านทักษะ การจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านหนองช้าง จำนวน 11 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 140 คน 3) ครูโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน และ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษาและด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวนรวม 7 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐาน บริบท สถานศึกษาและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู และ 4) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มแนวทางการพัฒนาครูและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบและคู่มือ การพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยมี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองซ่าง 2) แบบประเมินคุณภาพคู่มือการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองซ่าง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) การทดลองใช้ (Implementation) รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนบ้านหนองซ่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองซ่าง จำนวน 11 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองซ่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 28 และชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 21 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน 2) แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน 3) แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน และ 4) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านหนองซ่าง

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) การประเมินผล (Evaluation) รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองซ่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองซ่าง จำนวน 11 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน 3) คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน ชุมชน จำนวน 5 โรงเรียน 4) คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใช้กลุ่มทดลอง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทักษะการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ ทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (ภาษาอังกฤษ) 2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์ การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองซ่าง 3) แบบประเมินวิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน 4) แบบบันทึกการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) 5) แบบประเมินยืนยันและรับรองรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 6) แบบประเมินการยอมรับนวัตกรรมจากการเผยแพร่

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ด้านสภาพปัจจุบันปัญหาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D = 0.17) ส่วนด้านความต้องการจำเป็น ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D = 0.08) และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงเพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านที่ 1 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านที่ 3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ 2 การสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่ 4 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนผล

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพระดับสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มี
คุณภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี (Good Practice) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา (administrator) มีบทบาท
สำคัญในการสร้างและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เป็นเครื่องมือพัฒนาครู พัฒนานวัตกรรม
พัฒนาการบริหาร พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดย
ยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง มี 5
องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผล เงื่อนไข
การนำรูปแบบไปใช้ 2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้าน
ทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
โรงเรียนบ้านหนองช้าง พบว่า อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.12) และ ค่าเฉลี่ยและส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานของคู่มือพัฒนาครูตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์
การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง พบว่า อยู่ใน
ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.10)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 (ค่า $t =$
6.786 และ Sig. = .000) โดยค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 2) ผลการประเมินคุณภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
โรงเรียนบ้านหนองช้าง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.11) 3) การเปรียบเทียบทักษะการ
จัดการเรียนรู้ของครูระหว่างก่อนและหลังได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการ
เรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้าน
หนองช้าง พบว่า ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยอย่างนัยสำคัญทางสถิติทางการศึกษาที่ระดับ .05 ได้ค่า $t =$
14.651 และ Sig. = .000 โดยค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 5) ค่าเฉลี่ยและส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} =$
4.57, S.D. = 0.106)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมิน
ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการเรียนรู้ ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 10.15$, S.D. = 0.317) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับ
ดี ($\bar{X} = 9.89$, S.D. = 0.286) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 10.60$, S.D. = 0.372) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่
ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 10.63$, S.D. = 0.304) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ด้านทักษะการแสวงหา
ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 11.12$, S.D. = 0.287) ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 10.84$, S.D. = 0.338) และกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ด้านทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ใน
ระดับดี ($\bar{X} = 9.20$, S.D. = 0.192) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 9.38$, S.D. = 0.362)
2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการ
เรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.79$) 3) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินรายงานวิธีปฏิบัติที่ดี
ในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.140$)
4) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินเพื่อยืนยันและรับรองรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.108$) 5) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการ
ยอมรับนวัตกรรมจากผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.63, S.D. = 0.65$)

อภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 (R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) และความต้องการจำเป็น (Need Assessment) สำหรับการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครู

1) เหตุผลในการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-Based Instruction) นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษา หนังสือที่ ศธ 0206.3/ว10 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 ให้ความหมายของ “ผลลัพธ์ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา” หมายถึง ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีหรือพัฒนามากขึ้น เมื่อได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษา กลยุทธ์ การใช้เครื่องมือหรือนวัตกรรมการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม พ.ศ. 2562 สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) วิจัย รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และช่อม่วง ม่วงทอง (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

2) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้วยการพิจารณาค่าดัชนีความสำคัญความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) ทำให้รายละเอียดองค์ประกอบของงานวิจัยมีความสมจริงในการนำไปปฏิบัติกับภาคสนามยิ่งขึ้น ได้แก่ ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (PNI = 0.18) สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ข้อ 1 สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง อยู่ในระดับมาก

3) การศึกษาแบบอย่างที่ดี (Good Practice) จากโรงเรียนอื่นที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา (administrator) มีบทบาทสำคัญในการสร้างและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทำงานผู้วิจัยได้แนวทางในการนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาครูครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิต เอราวรรณ์ และคณะ (2541) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกอบรมครูในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ 1) ด้านความพร้อมของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และโรงเรียนมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 (D1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบและคู่มือการพัฒนาครู

4) การประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า อยู่ในระดับมาก ด้วยความความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุม
กรอบแนวคิดของการวิจัยและรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงษ์ บางท่าไม้
(2561) ได้วิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPCK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและ
เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครู

5) การใช้แนวคิดกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาครูซึ่งถือว่าเป็น
เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้สร้างรายละเอียดประกอบขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ
อย่างชัดเจน เป็นระบบ ในลักษณะของแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC-tools paper) โดย
ผู้วิจัยได้พัฒนาอย่างยาวนาน และนำประสบการณ์ที่ผ่านโครงการอบรมครูครบวงจรของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ 2561 จำนวน 80 รุ่น ทั่วประเทศมาปรับใช้ และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ มุ่งชู (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 20 โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า กระบวนการของชุมชนการ
เรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ประกาศนโยบายกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (2)
ภาวะผู้นำผู้บริหาร (3) สร้างวิสัยทัศน์การทำงานร่วมกัน (4) ประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน (5) ทำงาน
เป็นทีม และ (6) ใช้พื้นที่เป็นฐานในการพัฒนางาน

6) การประเมินคุณภาพคู่มือการพัฒนาครูตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการ
เรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ทั้ง
ภาพรวมและรายได้ อยู่ในระดับมาก ในด้านความถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา
สาระ และด้านความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปใช้ โดยองค์ประกอบสำคัญของคู่มือที่ช่วยให้ครูสามารถ
พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้สำเร็จ เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อ 2. คุณภาพของ
รูปแบบและคู่มือการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วย
กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ
สอดคล้องกับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 (R2) การทดลองใช้ (Implementation) รูปแบบและคู่มือการพัฒนาครู

7) การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
จัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ค่า $t =$
6.786 และ $Sig. = .000$ โดยค่าเฉลี่ยก่อน-หลังการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
โดยค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 4. ความรู้ความ
เข้าใจของครูหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

8) ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วย
กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้างพบว่า ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก ทั้งส่วนที่ 1 ความถูกต้องสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้
โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อ 5. คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้
โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

9) ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูระหว่างก่อนและหลังได้รับการพัฒนาตาม
รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยค่าเฉลี่ยหลังการ
พัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเป็นต้นแบบให้ครูนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ รูปแบบ FCMSAR Model ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือประเด็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ (Focus on learning outcome) ขั้นที่ 2 การร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Collaborative learned planning) ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multi-Style of learning) ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติ (Sharing and reflective) ขั้นที่ 5 การฝึกการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ (Apply to ray of life) และ ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Performance assessment) สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6. ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาตามรูปแบบ

10) การประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.106) ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ในการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การร่วมวงสนทนา ขั้นตอนที่ 2 การร่วมใจกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การร่วมมือเรียนรู้จากการปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การร่วมชื่นชม ชี้แนะ และเสริมพลัง ขั้นตอนที่ 5 การร่วมสะท้อนคิดผลการเรียนรู้และถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวศินี รุ่งเรือง (2562) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู ผลการวิจัย พบว่า ศิลปะการสอนของครู มี 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการจัดชั้นเรียน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียน และมีแนวทางการส่งเสริมศิลปะการสอนของครู โดยการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 (D2) การประเมินผล (Evaluation) รูปแบบและคู่มือการพัฒนาครู

11) ผลการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดี ด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อยู่ในระดับดีเยี่ยม และด้านทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 พบว่า อยู่ในระดับดี เนื่องจากการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้แตกต่างจากการวัดและประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เป็นการประเมินจากผลงาน (Product) หรือผลการปฏิบัติ (Performance) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และคำว่า “ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง” หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศผลการวัดและการประเมินด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิด พฤติกรรม หรือคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตรในลักษณะองค์รวมของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสัมผัสด้วยประสบการณ์ตรง เก็บรวบรวมข้อมูล คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นความรู้และความเข้าใจ (knowledge and understanding) ด้วยตนเองผู้เรียนสามารถนำไปสื่อสาร (communication) นำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน (Application) ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดหลักการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และแนวคิดการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Assessment) มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) สรุปรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

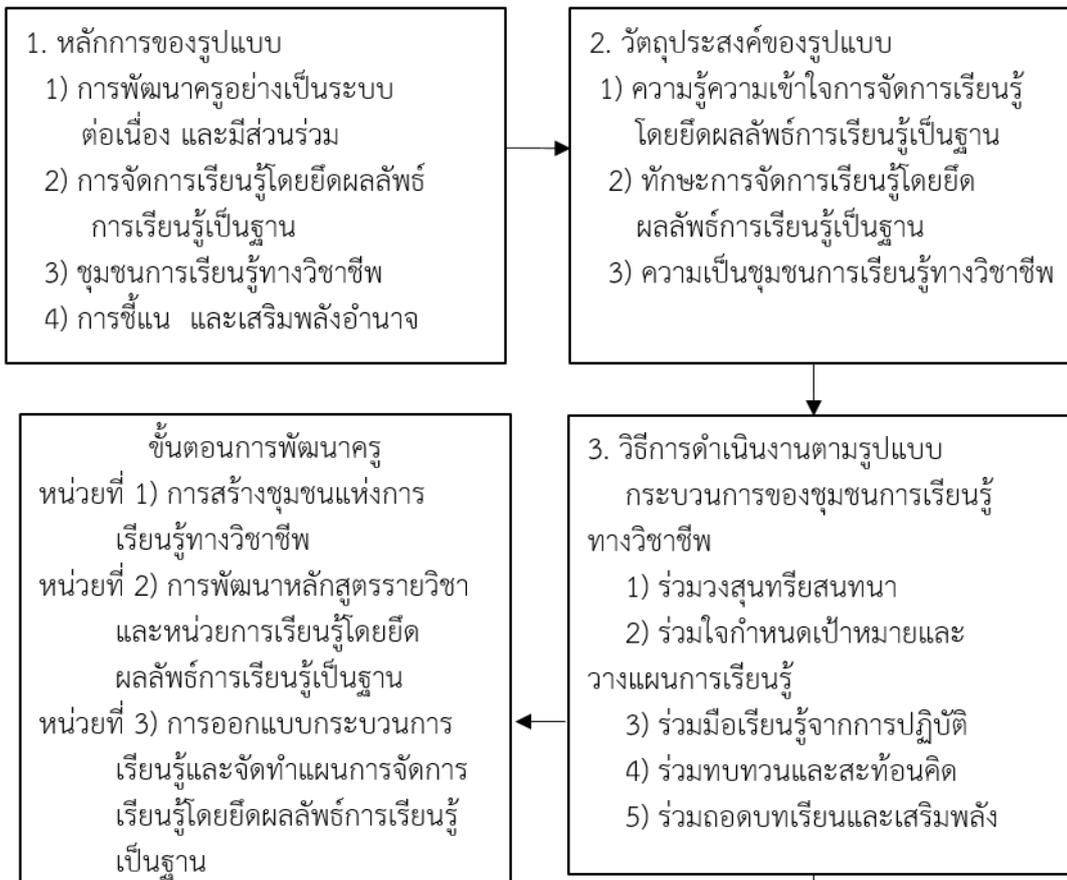
11) การประเมินเพื่อยืนยันและรับรองรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.108) ซึ่งเป็นผลการประเมินหลังจากการจัดการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ

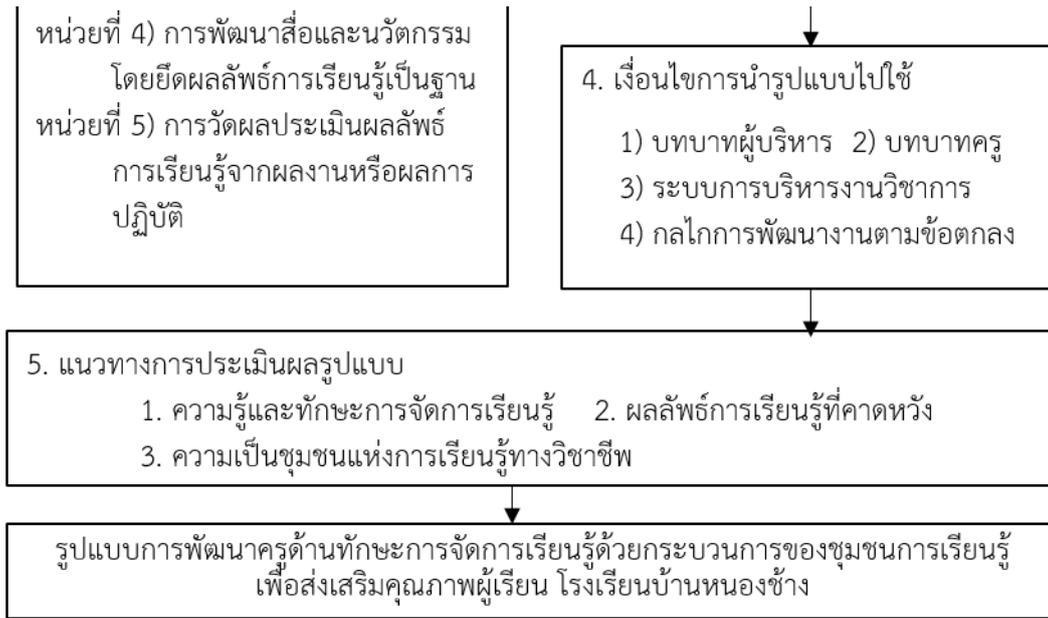
(Connoisseurship) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้วิพากษ์ วิเคราะห์ และชี้แนะ และประเมินเพื่อยืนยันรับรองรูปแบบ

12) การเผยแพร่และประเมินการยอมรับนวัตกรรมจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยนำเสนอ ให้ที่ประชุมได้วิพากษ์ เสนอแนะและประเมินการยอมรับ นวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการพัฒนานวัตกรรมและระดับการยอมรับนวัตกรรม 5 ระดับ (ทีศนา แคมมณี, 2555) ได้แก่ ระดับการรับรู้ ระดับการสนใจ ระดับการตั้งใจ ระดับการทดลองใช้ และระดับการ ใช้นวัตกรรม ซึ่งเป็นการเผยแพร่การใช้นวัตกรรมแก่กลุ่มผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีใช้กลุ่มทดลองการใช้นวัตกรรม ถือว่า เป็นผู้ยอมรับ (adopter) คุณค่า ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรม

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วย กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแผนภาพชุดความคิดที่แสดงถึงองค์ประกอบของการ พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู 5 ประการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ชั้น ได้แก่ การร่วมวงสนทนา การร่วมใจกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ การร่วมมือเรียนรู้จากการปฏิบัติ การร่วม ชื่นชม ชี้แนะและเสริมพลัง และการร่วมสะท้อนคิดและถอดบทเรียน

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง

สรุป

รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Instruction) ด้วยกระบวนการชุมชนของการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง เป็นแผนภาพ หรือ คำอธิบายหลักการ วิธีการดำเนินงานในการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถในด้านการสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยการออกแบบ การจัดทำแผนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างและหรือพัฒนาสื่อและนวัตกรรม และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิด พฤติกรรม หรือคุณลักษณะ ในลักษณะองค์รวมจนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือการทำงานได้ ซึ่งพิจารณาจากผลงาน (Product) หรือ ผลการปฏิบัติงาน (Performance) ทั้งนี้ใช้กระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การร่วมวงสนทนา ขั้นตอนที่ 2 การร่วมใจกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การร่วมมือเรียนรู้จากการปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การร่วมชื่นชม ชี้แนะ และเสริมพลัง และขั้นตอนที่ 5 การร่วมสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ และถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) การพัฒนารูปแบบการบริหาร เป็นการนำแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและความต้องการในการพัฒนามาหลอมรวมเป็นองค์ประกอบของรูปแบบที่เชื่อถือได้ในทางวิชาการ สำหรับรูปแบบการพัฒนาครู ควรจะประกอบด้วย 1) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 2)

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินผล 5) เงื่อนไขการนำ
รูปแบบไปใช้ และ 6) แผนการพัฒนาครูตามรูปแบบ

2) การจัดการเรียนรู้ของครูตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จึงควรจัดการเรียนรู้
โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-Based Instruction) โดยครูผู้สอนออกแบบและดำเนินการ
เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจนปรากฏ “ผลงาน” (Product) หรือ “ผล
การปฏิบัติ” (Performance) ภายหลังจากการเรียนรู้ โดยสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิด
พฤติกรรม หรือคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หรือมีพัฒนาการมาก
ขึ้น

3) ในการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน
ควรพัฒนาให้ครอบคลุมถึงการสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตรโดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน การพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน การจัดทำสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์
การเรียนรู้เป็นฐาน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน

4) เนื่องจากพัฒนาหลักสูตรโดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานยังไม่มี เพราะปัจจุบันยังใช้
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลัก แต่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถ
แปลงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาตามอำนาจมาตรา 38
แห่งพระราชบัญญัติการบริหารกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้ จึงควรประยุกต์มาตรฐานการเรียนรู้
และตัวชี้วัดให้เป็นหลักสูตรรายวิชาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ได้

5) ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังได้ โดย
มีเป้าหมายที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบ และนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มี
องค์ประกอบครบถ้วน ครูควรออกแบบการเรียนรู้ตามธรรมชาติวิชา หรือการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
กระบวนการ หรือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติ มีสื่อนวัตกรรมและแหล่ง
เรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำไปปฏิบัติการสอนจริง และมีบันทึกหลังสอน

6) ครูควรนำผลการปรับประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Active Learning) ไปใช้
ในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน ซึ่งเรียกว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ FCMSAR
Model ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือประเด็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ขั้นที่ 2 การร่วมกันวางแผน
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย, ขั้นที่ 4
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติ, ขั้นที่ 5 การฝึกการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ,
ขั้นที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติ (Performance assessment)

7) กระบวนการวัดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นทั้งกระบวนการพัฒนาและ
การตัดสินผลการเรียนรู้ ซึ่งเดิมเน้นการวัดแบบแยกส่วน เป็นต้นว่า วัดความรู้ วัดทักษะ หรือวัดเจตคติ และ
เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ประเภทนั้นๆ แต่การวัด
และประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เน้นการพิจารณาจากผลงาน (Product) หรือ ผลการปฏิบัติ
(Performance) ครูจึงควรนำหลักการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และแนวคิดการ
ประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Assessment) มาใช้โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ด้าน
กระบวนการและทักษะ (Process & Skill) การเลือกและคัดเลือกงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Criteria for
performance tasks) การเลือกประเภทของเครื่องมือการประเมินภาคปฏิบัติ และเกณฑ์การให้คะแนน
(Rubric) และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินภาคปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric)

2. ข้อเสนอแนะในการต่อยอดงานวิจัย

8) รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานด้วยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองช้าง นี้ ได้ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา มา 4 ขั้นตอนอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัย (Research) คือ ได้ชุดความรู้ใหม่ ประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา (Development) คือ ครูและนักเรียน ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ฉะนั้น วงการวิชาชีพครู จึงควรนำกระบวนการพัฒนานวัตกรรมในลักษณะนี้ไปใช้เป็นแบบอย่างให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองได้ สร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เสริมสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ เกิดวัฒนธรรมในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

9) คู่มือการพัฒนาครูตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ เป็นคู่มือที่เขียนมาจากการเรียนรู้การปฏิบัติจนถึงขั้นสุดท้ายของกระบวนการพัฒนานวัตกรรม คือ การประเมินการยอมรับนวัตกรรมจากผู้เกี่ยวข้องที่มีใช้กลุ่มทดลอง ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในวงการวิชาชีพครู

10) การจัดการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันและรับรองรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ ควรพิจารณาเชิญผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ดังเช่นการวิจัยครั้งนี้ มีด้านการบริหารการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 21 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบ และผลการใช้รูปแบบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้วิพากษ์ วิเคราะห์ และชี้แนะ หลังจากนำผลการสัมมนามาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว นำกลับส่งรูปแบบและคู่มือการพัฒนาครูฉบับสมบูรณ์พร้อมแบบประเมินยืนยันและรับรองรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

11) ควรจัดให้มีเผยแพร่และประเมินการยอมรับนวัตกรรม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องแต่มีใช้ผู้ใช้นวัตกรรมโดยตรง โดยผู้วิจัยการนำเสนอรูปแบบด้วยตนเองและรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่มพร้อมให้ผู้เข้าร่วมประชุมทำการประเมินระดับการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งจะทำให้รูปแบบเป็นนวัตกรรมที่มีความน่าเชื่อถือได้สูง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ผู้สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขอม่วง ม่วงทอง. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงษ์ บางท่าไม้. (2561). การพัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPCK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครู. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตินา แชมมณี. (2555). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. (Vol. 3) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จำกัด.

- ประวิต เอรารวรรณ และคณะ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการฝึกอบรมครูโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน : การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตใน การป้องกัน
โรคเอดส์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโครงการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ .
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2561). รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่
ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.
2561 สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 33/2565. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 คณะรัฐมนตรี ให้
ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนัก
มาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้.
- วศินี รุ่งเรือง. (2562). รูปแบบการพัฒนาคู่มือโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิง
วิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อดิศักดิ์ มุ่งชู. (2560). แนวทางการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยใช้
กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และ
บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

การพัฒนาชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
A teaching package development on Thai culture by using 4 mat learning of
grade 6 students, Hardkhambonwattana school, Hardkham sub district,
Muaeng district, Nongkhai province

ภัทราภรณ์ นามเกต

Pattaraporn Namgate

ประยูร แสงใส

Prayoon Saengsai

สมควร นามสีฐาน

Somkhuwan Namseethan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University kohon kaen Campun

Email: Namgate.oil55@gmail.com

Received: 21 July 2023; Revised: 24 August 2023; Accepted: 25 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาชุดการสอน 2) เพื่อพัฒนาชุดการสอน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอน E_1 เท่ากับ 91.16 และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_2 เท่ากับ 90.08 ดังนั้น ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 91.16/90.08 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 16.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 54.66 หลังจากเรียนด้วยชุดการสอน คะแนนสอบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.46 จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.22 โดยนักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 80

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดการสอน, วัฒนธรรมไทย, วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the problems in teaching package development, 2) to develop teaching packages, and 3) to study student satisfaction with learning management. It's an experimental research. The target group used in this research was 30 students in grade 6, semester 2, academic year 2022, Hat Kham Bon Wattana School. Using the 4 MAT learning method, the statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results were summarized as follows.

The research results were as follows:

1. The efficiency of the teaching package E1 was 91.16 and the efficiency of the result E2 was 90.08. Therefore, the teaching package on Thai culture using the 4 MAT learning method developed by the researcher was effective (E1/E2) equal to 91.16/90.08, which is considered higher than the 80/80 threshold

2. The student's learning achievement before learning had an average score of 16.40 out of a full score of 35, representing 54.66% after learning with the teaching package. The average score was 26.46 out of a full score of 35, representing 88.22%, with 80% of students having an average academic achievement of more than 80%.

3. Student satisfaction with teaching packages about Thai culture By using the 4 MAT learning method, grade 6 students found that the overall level was at a high level (\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.36). The average level was high in all aspects.

Keywords: teaching package development, Thai culture, 4 MAT learning method

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับกฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พุทธศักราช 2550 โดยจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นจุดหมายอันสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การกำหนดบทบาทของผู้สอน

และผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการออกแบบการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน จุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชาสังคมศึกษาโดยส่วนใหญ่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการสร้างพลเมืองดีของประเทศอันเป็นรากฐานของพลโลกต่อไป ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา หรือสาระการเรียนรู้สังคมสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ดี ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน

การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) เป็นแนวการสอนหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมองทั้งซีกขวาและซีกซ้ายอย่างสมดุล โดยคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มผู้เรียน และเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข ช่วยให้การสอนมีชีวิตชีวา สนุกสนาน ซึ่งกิจกรรมมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวตลอดเวลา สามารถยืดหยุ่นได้เป็นลำดับขั้นตอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บูรณาการประสบการณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของตน ส่วนที่ 2 สร้างความคิดรวบยอด ส่วนที่ 3 ปฏิบัติการเรียนรู้เฉพาะตัว และส่วนที่ 4 บูรณาการและประยุกต์กับประสบการณ์ของตนเอง การเคลื่อนไหวตามลำดับขั้น ทำให้ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน ได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาตามศักยภาพของตน ขณะที่วัฏจักรการเรียนรู้เคลื่อนไหว ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามความชอบและวิธีที่ตนเองถนัด ทำให้ครูและนักเรียนไม่เบื่อหน่าย และคำนึงถึงพื้นฐานความแตกต่างของการรับรู้ตามศักยภาพ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2558) และนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย คือ สังคมไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย จึงทำให้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มีบทบาทในการดำรงชีวิตของนักเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน เพราะทุกวันนี้โลกพัฒนาอย่างรวดเร็วทันใจมีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น Internet Facebook เป็นต้น นักเรียนได้นำอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ ลอกเลียนแบบการแต่งกายไม่สุภาพ ส่อไปในทางยั่วยุอารมณ์ของวัยรุ่น หรือดารา รูปแบบชุดนักเรียนที่ไม่เหมาะสม ด้านคุณธรรม จริยธรรม การเสื่อมถอยของจิตใจ จากสำนึกที่ตึ๊งาม ความซื่อสัตย์ สุจริต อบายมุข การมั่วสุมของเด็กวัยรุ่น เช่น การดื่มสุรา ยาเสพติด การเที่ยวกลางคืน การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ขาดการรณรงค์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอย่างพอเพียง เด็กบางคนจ้องมองแต่โทรศัพท์ หรือเล่นเกมออนไลน์ ไม่ค่อยสนใจครูผู้สอนเท่าไร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้วยการพัฒนาชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเรียนให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และจักเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาอื่นๆ ด้วยซึ่งแบบชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นและฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานด้วยตนเอง ได้ฝึกฝนทักษะอย่างเต็มความสามารถ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ศักยภาพทางการเรียนรู้ในเนื้อหารายวิชาได้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาใช้ในการวิจัย ผลที่ได้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ และเพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา จังหวัดหนองคาย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา จังหวัดหนองคาย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ The One-Group Pretest-Posttest Design ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยการรวบรวมหนังสือ ตำรา บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการสอนเรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ศึกษากรณีเฉพาะนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา จังหวัดหนองคาย
- 2) การใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้มาโดยวิธีแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรกลุ่มทดลอง ได้แก่ กลุ่มนักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้ชุดการสอนเกี่ยวกับ การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT เรื่อง วัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา โดยใช้เวลาในการทดลองรวม 6 ชั่วโมง

เรื่อง วัฒนธรรม 2 ชั่วโมง

เรื่อง มารยาทไทย 2 ชั่วโมง

เรื่อง ความแตกต่างทางวัฒนธรรมไทย 1 ชั่วโมง

เรื่อง ประโยชน์และคุณค่า 1 ชั่วโมง

2) แบบฝึกหัด ใช้ในวัดผลระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เรื่อง วัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เป็นแบบอัตโนมัติ 2 ข้อ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เป็นแบบอัตโนมัติ 2 ข้อ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เป็นแบบอัตโนมัติ 1 ข้อ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เป็นแบบถ่ายรูปและ รายงานผลการทำกิจกรรมที่กำหนด

3) แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) และหลังเรียน (Post - test) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 23 ข้อ คะแนนเต็ม 35 คะแนน เวลา 40 นาที โดยเป็นแบบอัตโนมัติ 3 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน แบบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

4) แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเอง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดตามที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอแบบสอบถามต่อผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3) ดำเนินการการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4) จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ดังนี้

1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ใช้ค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2) วิเคราะห์ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและโดยรวม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดการสอน พบว่า คะแนนแบบฝึกหัดระหว่างใช้ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับโดยในแบบฝึกหัดที่ 1 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 8.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 ผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 แบบฝึกหัดที่ 2 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 9.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.66 ผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 แบบฝึกหัดที่ 3 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 9.30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.66 ผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 และแบบฝึกหัดที่ 4 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 9.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 96.00 ผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 โดยทั้ง 4 แบบฝึกหัดมีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 36.36 คะแนนจาก คะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.16 ผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้

2. ประสิทธิภาพของชุดการสอน E_1 เท่ากับ 91.16 และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_2 เท่ากับ 90.08 ดังนั้น ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $91.16/90.08$ ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 36.03 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.08 นั่นคือ $O_1 = 36.03$ และ หลังจากเรียนด้วยชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้อาจได้คะแนนสอบหลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 36.36 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.16 ผลการทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 นั่นคือ $O_2 = 36.36$ ดังนั้น ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้วยการศึกษาค้นคว้าทดลองแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design โดย $O_1 = 36.03$ และ $O_2 = 36.36$ ผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน คะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 0.33 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.83 และหลังจากเรียนด้วยชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 36.36 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.16 โดยนักเรียนร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การพัฒนา นักเรียนร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัด

หนองคาย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.39) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.42) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.42) และ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.24)

อภิปรายผล

ในการวิจัยการพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนโดยภาพรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 36.36$, S.D. = 1.93) และจากการหาค่าประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ทั้งสิ้น 4 ชุด ประกอบด้วย เรื่อง วัฒนธรรมมารยาทไทย ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ ประโยชน์และคุณค่า ประสิทธิภาพภาพ (E1/E2) เท่ากับ 91.16/90.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับขั้น ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยตามแบบ 4 MAT ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมีความสนุกสนานการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญาพร ก่องจันทร์ (2553) เรื่องผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกม่วง (ดำ ประชาอุทิศ) อำเภอเขาค้อ จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 85.37 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gamze Tezcan (2017) เรื่องผลของรูปแบบการสอน 4 MAT และแบบจำลองสมองทั้งหมดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ งานวิจัยชิ้นนี้ออกแบบในแบบทดสอบก่อน-หลัง กลุ่มศึกษาประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 68 คน ในกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 21 คนในกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 18 คนในกลุ่มควบคุม กระบวนการทดลองดำเนินการพร้อมกันเป็น 3 กลุ่มในช่วงเวลา 32 ชั่วโมง โดยกลุ่มหนึ่งพบารูปแบบการสอน 4 MAT มีประสิทธิภาพมากกว่าแบบจำลองสมองทั้งหมดในแง่ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น

2. ประสิทธิภาพของกระบวนการ E1 เท่ากับ 91.16 และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2 เท่ากับ 90.08 ดังนั้น ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 91.16/90.08 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดตาม E1และE2 ทำให้ผลการเรียนรู้สูงขึ้นแสดงผลลัพธ์เกณฑ์ประสิทธิภาพหลังเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรานุช บังชมโพธิ์ (2560) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบใช้แผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1. ประสิทธิภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบแผนผังความคิดเท่ากับ 82.96/86.45 และ 83.19/87.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล (2563) เรื่องศึกษาในการพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัย

พบว่า ชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.78/82.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

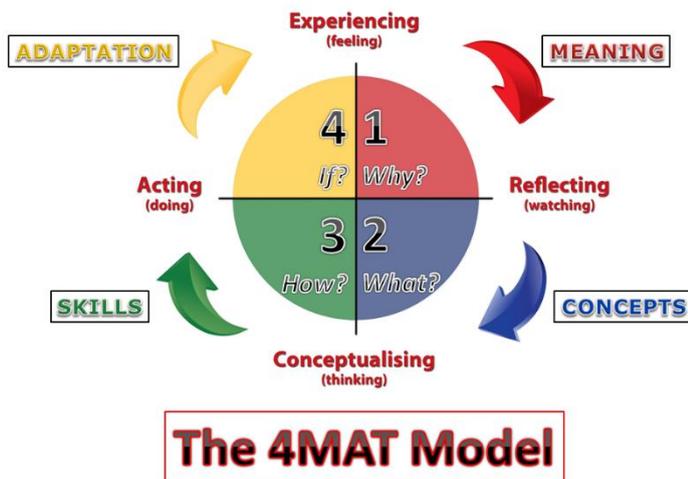
3. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 16.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 54.66 นั่นคือ $O_1 = 16.40$ และ หลังเรียนด้วยชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.46 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.22 ผลการทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 นั่นคือ $O_2 = 26.46$ ดังนั้น ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้วยการศึกษาค้นคว้าแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design โดย $O_1 = 16.40$ และ $O_2 = 26.46$ ผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับ พัชรานุช บังชมโพธิ์ (2560) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบใช้แผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบใช้แผนผังความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริสา แสนสุข (2558) เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกิจกรรมการเรียนรู้ แบบวัฏจักร (4 MAT) เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักร เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.63 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.33

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.39) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.42) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.42) และ ด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.24) ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงว่า การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT สร้างความสนใจแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรานุช บังชมโพธิ์ (2560) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบใช้แผนผังความคิด นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริสา แสนสุข (2558) เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกิจกรรมการเรียนรู้ แบบวัฏจักร (4 MAT) เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย นั้นผู้เรียนได้พัฒนาชุดการสอนที่ครบทั้งรูปแบบการสอน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active learning นักเรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองแบบ Active learning ผ่านชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และได้พัฒนาพฤติกรรมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน เก่ง ดี มีสุข ส่งเสริมให้การเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ครูได้ชุดการสอนที่สามารถใช้สอน หรือเป็นตัวอย่างในการพัฒนาชุดการสอนต่อไปได้ โรงเรียนได้แนวทางในการพัฒนาชุดการสอน และแนวทางในการจัดแบบ Active learning โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และ โรงเรียนได้แนวทางในการประเมินรูปแบบใหม่ คือ การประเมินแบบองค์รวม ประเมินผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และด้านพฤติกรรมความสนใจในการเรียนรู้

การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง

เปลี่ยนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุค New normal สื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย เปลี่ยนครูสู่โค้ชในการเรียนรู้ และกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

นักเรียน เก่ง ดี มีสุข (3R 8C) กล้าคิด กล้าทำ ตัดสินใจและแก้ปัญหา รู้ศักยภาพตนเอง สร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น และเข้าใจยอมรับผู้อื่น

สรุป

การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT นักเรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองแบบ Active learning ผ่านชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และได้พัฒนาพฤติกรรมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน เก่ง ดี มีสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดย เก่งคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์มีการเรียนสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง เป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนดี คือ มีพฤติกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียนที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมทำงานเป็นทีม และยอมรับกฎและกติกา เคารพกฎหมาย เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และมีสุข คือ เป็นผู้มีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขในการดำเนินชีวิต มีความสุข รับมือกับอารมณ์ รับมือกับแรงกดดันได้ และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ครูได้ชุดการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT สามารถใช้สอน หรือเป็นตัวอย่างในการพัฒนาชุดการสอนต่อไปได้ โรงเรียนได้แนวทางในการพัฒนาชุดการสอน และแนวทางในการจัดแบบ Active learning โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และ โรงเรียนได้แนวทางในการประเมินรูปแบบใหม่ คือ การประเมินแบบองค์รวม ประเมินผู้เรียนทั้งด้านความรู้ความสามารถ และด้านพฤติกรรม ความสนใจในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลการวิจัย และ จากความคิดเห็นของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ให้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเรียนที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นแสดงความเป็นตัวของตัวเอง นักเรียนออกมา

1.2 สถานศึกษาควรลดภาระงานอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสอนของครู เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการเตรียมเนื้อหา สื่อ และรูปแบบการสอนใหม่เพื่อพัฒนานักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ทั้ง 4 MAT หรือรูปแบบอื่น ๆ ก็ตาม

2.2 ครูควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

2.3 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนแสดงทักษะ ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบการเรียนออนไลน์แบบสำเร็จรูปกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้ตลอดเวลาผ่านระบบออนไลน์

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมี 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดอื่นๆ ด้วย

3.3 ควรมีการศึกษาติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องในเรื่องการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้สื่อการสอนอื่นๆ หลังจากที่ได้เสร็จสิ้นการทดลองสอนไปแล้วในแต่ละครั้ง เพื่อดูว่าการเรียนการสอนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอน ไปแล้วยังคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยเพียงไร

เอกสารอ้างอิง

- ธัญญาพร ก่องจันทร์. (2553). ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกม่วง (ตำบลประจักษ์) อำเภอเขาค้อ จังหวัดพิจิตร. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 4(ฉบับพิเศษ), 182-192.
- พัชรานุช บังคมโพธิ์ และคณะ. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบใช้แผนผังความคิด. วารสารบัณฑิตศึกษา. 14(65), 199-208.
- มาริสสา แสนสุข. (2558). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักร (4 MAT) เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 5(1), 99-106.
- รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล. (2563). การพัฒนาชุดการสอนการเขียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารช่อพะยอม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. 31(2), 95-109.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: เทคนิคพรินติ้ง.
- Gamze Tezcan. (2017). The Effects of 4 MAT Teaching Model and Whole Brain Model on Academic Achievement in Science. Education and Science. Gamze Tezcan. (2017). The Effects of 4 MAT Teaching Model and Whole Brain Model on Academic Achievement in Science. Education and Science. 42(192), 1-23.

53 การพัฒนาชุดการสอน เรื่องวัฒนธรรมไทย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
หาดคำบอนวัฒนา ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับ
สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
Strategies for developing volunteer students in a new way of life the New
Normal era for schools under the Secondary Educational Service
Areas Office Khon Kaen

พิทยธิดา พิทยสกุล

Pitthida Phittayasakul

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐูปถุญญ

Phramaha Phisit Visitthapanyo

พระฮอนด้า วาตสัทโ

Phra Honda Watsattho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

Email : pittida@nkk.ac.th

Received: 2 August 2023; Revised: 28 August 2023; Accepted: 29 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 2) สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และ 3) ประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ทั้งวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานโครงการการพัฒนาจิตอาสาผู้เรียน จำนวน 154 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกนและการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยเทียบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คนเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือจิตสำนึกต่อตนเอง รองลงมา คือเครือข่ายกัลยาณมิตรจิตอาสาออนไลน์ และความมุ่งมั่นพัฒนา ตามลำดับ

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 7เป้าประสงค์ 4 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์ย่อย และ 4 โครงการ

3) ผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า มีความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา, ยุคชีวิตวิถีใหม่

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the current conditions, desirable condition and the need for the development of volunteer spirit learners In the new normal life, for educational institutions under the Office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area, 2) to create strategy of development on volunteer spirit learners in the new normal life, for educational institutions under the Office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area, and 3) to assess strategy of development on volunteer spirit learners in the new normal life, for educational institutions under the Office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area. It is using mixed research methodology both quantitative methods and qualitative, the sample group was administrators and teachers responsible for the student volunteer development project, totaling 154 people. The sample group was determined by using the Crazy and Morgan table and stratified random sampling, by proportion and simple random. A group of 15 key informants were selected specifically include the instrument used for data collection was a semi-structured interview, questionnaire and assessment form the data were analyzed using mean statistics, standard deviation, required demand index and content analysis.

The results of research found that :

1) The necessary needs of the development on volunteer spirit learners in the new normal life, for educational institutions under the Office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area found that the aspect with the highest needs index is self-consciousness, followed by the network of online volunteer spirits and commitment to development respectively.

2) The strategies of the development on volunteer spirit learners in the new normal life, for educational institutions under the Office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area consists of 7 goals, 4 main strategies, 14 sub-strategies and 4 projects.

3) The evaluation results of development strategies on volunteer spirit learners in the new normal life, for educational institutions under the office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area found that it was accurate, possibility and the usefulness is at the highest level.

Keywords: Strategies, development volunteer students, the New Normal

บทนำ

พุทธศักราช 2563 เป็นปีที่จะต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ว่าการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19 ทำให้เกิดการชะงักงันทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา การชะงักงันที่แผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางทั่วโลก ส่งผลให้ทุกคนในสังคมโลกต่างต้องปรับตัว เพื่อป้องกันตนเองและลดการแพร่ระบาดของโรค ทุกภาคส่วนต่างต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิธีการทำงานที่ใช้เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล และสังคมออนไลน์มากขึ้น เป็นการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ New Normal ระบบการศึกษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นการศึกษายุคที่จัดการเรียนรู้พัฒนาเด็กไทยให้มีความพร้อมเพื่อดำรงชีวิตในโลกดิจิทัล สร้างคุณค่าร่วมในสังคมควบคู่ไปกับคุณค่าความเป็นมนุษย์ สร้างแนวคิดผู้เรียน ในการคิดเพื่อตัวเองไปสู่การให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจ การแก้ปัญหา การแบ่งปัน ความร่วมมือร่วมใจ สร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกเพื่อพัฒนาให้เกิด ชีวิตที่สมดุล รวมทั้งพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ในโลกพลวัต เปิดโอกาสทดลองผิดถูก เปิดรับความผิดพลาด ยอมรับความล้มเหลว สามารถทำงานบนแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ชุดใหม่ ซึ่งการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นจากใคร ที่ใด เมื่อไหร่ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องติดกับห้องเรียนหรือระบบการศึกษาอีกต่อไป อาทิ การศึกษา ออนไลน์ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ภายใต้แพลตฟอร์ม การสร้างชีวิตที่สมบูรณ์ มีสมดุล เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ครูจะต้องถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความสมดุลของระบบ ทั้งความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ระหว่างมนุษย์ กับมนุษย์ ระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ปัญญาประดิษฐ์ กับปัญญามนุษย์ จะต้องมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: 2564)

ลักษณะการเรียนรู้ในยุค New normal หลายคนอาจจะเข้าใจว่า เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่การเรียนการสอนออนไลน์อย่างที่หลายคนเข้าใจเท่านั้น แต่เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่มี Platform และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างสูงสุดในการเรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้ คำว่า พื้นที่การเรียนรู้ (Learning space) นั้นหมายถึง โอกาสที่ผู้เรียนได้รับจากผู้สอนในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ การออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ เพื่อประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ตลอดจนโอกาสที่จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปทำประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อสะท้อนความคิดกลับมายังตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่ตนเองควรจะเรียนรู้ต่อไปเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ใหม่ด้วยตนเองอีกครั้ง แล้วลงมือเรียนรู้ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น การเรียนรู้เชิงลึกหรือที่เรียกว่ารู้จริง รู้ชัด จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากผู้สอนไม่เปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2564)

หนึ่งในประเด็นที่ควรพัฒนาผู้เรียนคือความมีจิตอาสา เพราะจิตอาสาเป็นการเสียสละประโยชน์ตนเพื่อประโยชน์ผู้อื่น เป็นวิธีการที่ช่วยผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่นเป็นอย่างดี กล่าวคือผู้ที่มีจิตอาสาเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจเห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อนช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยแรงกายสติปัญญา ปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ให้เกิดในชุมชน มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ 1. ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน 2. ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ด้วยความเต็มใจ 3. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกายใจ กำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน 4. แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สิน ช่วยแก้ไขปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น 5. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 6. ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 7. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

จากประเด็นปัญหาและสภาพปัจจุบันข้างต้นผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น ซึ่งจะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิตและการทำงานที่กล่าวถึงการ รู้จักหน้าที่ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคมชีวิตวิถีใหม่ New Normal ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบ กฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด การประมวลยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น

2. ศึกษาองค์ประกอบด้านจิตอาสาของผู้เรียน ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น และสังเคราะห์องค์ประกอบด้านจิตอาสา จากกรอบทบทวนเอกสารงานวิจัย

3. สร้างเครื่องมือ/แบบสอบถาม เรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นด้านจิตอาสาของผู้เรียน ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น ซึ่งมีโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการ และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของคุณลักษณะด้านจิตอาสา ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบคือ จิตสำนึกต่อตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมความมุ่งมั่นพัฒนา และ เครือข่ายกัลยาณมิตร จิตอาสาออนไลน์ มีลักษณะเฉพาะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติ/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติ/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติ/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติ/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติ/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาของผู้เรียน ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

โดยนำข้อมูลค่าความต้องการจำเป็น (PNI) มาจัดลำดับความสำคัญ ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) หรือเรียกว่า การวิเคราะห์ SWOT ของการดำเนินพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสา เสร็จแล้วนำข้อมูลที่ได้มายกร่างซึ่งประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาของผู้เรียน ในยุคชีวิต New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย เป้าประสงค์ กลยุทธ์ แนวทาง ตัวชี้วัด เสร็จแล้ว ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์โดยการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ผู้ตรวจสอบ ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ดำเนินการดังนี้

1. เกณฑ์การประเมิน การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ยึดรูปแบบการประเมินของ The Joint Committee on Standards of Education เป็นเกณฑ์การประเมินโดยแบ่งออกเป็น 3 มาตรฐานดังนี้ (Maduas, Scriven & Stufflebeam, 1983 : 402)

- 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard)
- 2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard)
- 3) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้ศึกษาใช้แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การประเมินยุทธศาสตร์ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้วิธีการส่งแบบประเมินไปยัง กลุ่มตัวอย่างและติดตามเก็บรวบรวมแบบประเมินด้วยตนเอง โดยประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา หลังจากที่ได้รับแบบประเมินแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบประเมินยุทธศาสตร์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และจัดทำรายงานผลโดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันด้านจิตอาสาของผู้เรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่าโดยภาพรวมทั้ง 5 องค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “น้อย” เมื่อพิจารณาจำแนกในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ “น้อย” โดยสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การเสียสละต่อสังคม การช่วยเหลือผู้อื่น ความมุ่งมั่นพัฒนา จิตสำนึกต่อตัวเอง และเครือข่ายกัลยาณมิตรจิตอาสาออนไลน์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณา สภาพที่พึงประสงค์พบว่า โดยรวม สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ “มาก” แต่ละองค์ประกอบมีสภาพที่ ประสงค์อยู่ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน โดยสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้แก่ จิตสำนึกต่อ ตนเอง การเสียสละต่อสังคม เครือข่ายกัลยาณมิตรจิตอาสาออนไลน์ การช่วยเหลือผู้อื่น และความมุ่งมั่น พัฒนา ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) รายข้อ โดยเลือกข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละ องค์ประกอบ เพื่อนำมาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา สามารถเรียงลำดับข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 จิตสำนึกต่อตนเอง ข้อที่มีค่า PNI สูงสุดได้แก่ การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อคนที่ ด้อยกว่า
- องค์ประกอบที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น ข้อที่ค่า PNI สูงสุดได้แก่ การแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
- องค์ประกอบที่ 3 การเสียสละต่อสังคม ข้อที่ค่า PNI สูงสุดได้แก่ การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อ ส่วนรวม เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ
- องค์ประกอบที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา ข้อที่ค่า PNI สูงสุดได้แก่ สนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอแนวคิดที่จะพัฒนาสังคมอย่างเป็นรูปธรรม
- องค์ประกอบที่ 5 เครือข่ายกัลยาณมิตร จิตอาสาออนไลน์ ข้อที่ค่า PNI สูงสุดได้แก่ การเป็นที่ปรึกษา ออนไลน์

2. การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

จากข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้านจิตอาสาในแต่ละองค์ประกอบ สามารถ จัดทำเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยการจัดทำโครงการ / กิจกรรมขึ้นในโรงเรียน จำนวน 5 โครงการ เพื่อ ตอบสนองดัชนีความต้องการจำเป็นแต่ละองค์ประกอบดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 จิตสำนึกต่อตนเอง มียุทธศาสตร์การพัฒนาคือ โครงการ Check in ความดี มี ยุทธศาสตร์สำคัญคือ ให้แต่ละคนทำความดี และทำการบันทึกข้อมูลของตัวเองไว้
- องค์ประกอบที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น มียุทธศาสตร์การพัฒนาคือ โครงการ Master trainer แคนนำ จิตอาสา มียุทธศาสตร์สำคัญคือ สร้างแกนนำจิตอาสา ให้แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
- องค์ประกอบที่ 3 การเสียสละต่อสังคม มียุทธศาสตร์การพัฒนาคือ โครงการ ครอบครัวยุติธรรม มี ยุทธศาสตร์สำคัญคือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และการเสียสละเพื่อ สังคม
- องค์ประกอบที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา มียุทธศาสตร์การพัฒนาคือ โครงการจิตอาสาเพื่อแผ่นดิน มี ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การสร้างความตระหนักในการมุ่งมั่นพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- องค์ประกอบที่ 5 เครือข่ายกัลยาณมิตร จิตอาสาออนไลน์ มียุทธศาสตร์การพัฒนาคือ โครงการที่ ปรึกษาออนไลน์ มียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การใช้ระบบออนไลน์ในการให้คำปรึกษา

3. การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

จากการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาฯ โดยการประเมินความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเป็นไปได้ (Feasibility) ผลการประเมินพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับ “มากที่สุด” สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้าน ความเหมาะสม ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

จากการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ด้านจิตอาสาของผู้เรียนในยุค New Normal อยู่ในระดับน้อย หมายความว่า ผู้เรียนไม่ได้แสดงออกในเรื่องจิตอาสาเท่าใดนัก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า New Normal นี้ การติดต่อสื่อสาร หรือการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลมีน้อย ทำให้ผู้ประเมินหรือผู้สังเกต มองไม่เห็นการกระทำที่เป็นลักษณะจิตอาสาของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนอาจไม่ได้มาโรงเรียนหรือเข้าห้องเรียน ตามปกติ ทำให้การสังเกตพฤติกรรมด้านจิตอาสานั้นเป็นไปได้ยาก ทำให้ผู้ประเมินมองว่า คุณลักษณะด้านจิตอาสาของผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ที่ พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมจิตอาสา ด้านจิตอาสาต่อบุคคล จิตอาสาต่อสังคม และความเสียสละมีผลการ ประเมินอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้ในการวิจัยดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนที่จะมีวิกฤตโรคโควิด 19 ซึ่งการใช้ ชีวิตยังเป็นปกติ เมื่อมีวิกฤต โควิด 19 สถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนไป จึงอาจเป็นผลทำให้ผลการประเมิน คุณลักษณะด้านจิตอาสาอยู่ในระดับต่ำ

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มีความแตกต่างกันมาก ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เมื่อ สอบถามถึงสภาพปัจจุบันของการดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาพบว่า การทำ กิจกรรมด้านจิตอาสามีน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับ ต่ำ มีบางกิจกรรมเท่านั้นที่ ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามถึงสภาพที่พึงประสงค์กลับพบว่า สภาพที่พึงประสงค์นั้นอยู่ในระดับสูง และบางข้อมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด ทำให้ค่าดัชนีความ ต้องการจำเป็น (PNI) มีค่าอยู่ในระดับสูงเกินร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความต้องการที่จะทำ กิจกรรมจิตอาสา แต่ในสภาวะ New Normal นี้ ทำได้ยาก ด้วยข้อจำกัดและระเบียบการการดำเนินชีวิต ที่ ต้องอยู่ห่างกัน และลักษณะการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้ไม่สามารถที่จะแสดงคุณลักษณะด้านจิตอาสา ออกมาได้ การช่วยคนแก่ หรือผู้สูงอายุการถือของหนัก จากเดิมที่มีการจับจ่ายซื้อสิ่งของในตลาดมีการซื้อ สินค้าหลากหลายชนิด ต้องมีการหิ้วหรือถือสิ่งของ เมื่อนักเรียนได้เจอกับผู้สูงอายุหิ้วของจนล้นมือ ก็อาสาเข้าไปช่วยหิ้วให้ กรณีนี้เป็นกรณีแสดงคุณลักษณะด้านจิตอาสาอย่างหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน การซื้อสินค้าในลักษณะ ดังกล่าวลดลงเป็นอย่างมาก ผู้สูงอายุถูกห้ามไม่ให้ออกนอกบ้าน เนื่องจากเป็นกลุ่มเสี่ยง การซื้อขายสินค้า เปลี่ยนเป็นการซื้อขายออนไลน์ มีการส่งวัสดุถึงบ้าน ทำให้ไม่พบเห็นพฤติกรรมด้านจิตอาสา

ข้อค้นพบที่สำคัญอย่างหนึ่งคือกรณีสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะอยู่ในระดับต่ำ แต่ค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ไม่ได้สูงมาก ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมด้านจิตอาสา ตาม องค์กรประกอบที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา ข้อที่ 4.2 ตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อประโยชน์ต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันเท่ากับ 2.19 ต่ำที่สุดในด้านนี้ แต่ค่าดัชนีความต้องการ

จำเป็น มีค่าเท่ากับ 0.896 เป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า การตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนด มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำ แต่ ไม่ใช่พฤติกรรมที่ต้องการมากที่สุด โดยพฤติกรรมด้านจิตอาสา ตามองค์ประกอบนี้ที่มีค่า PNI สูงสุดได้แก่ สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอแนวคิดที่จะ พัฒนาสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความต้องการการพัฒนาด้านจิตอาสา นั้น มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น มากกว่าการพัฒนาสิ่งที่ยุ่งยาก แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการพัฒนาที่จำเป็นต้อง เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ที่เน้นการพัฒนาทางเลือกมากกว่า การพัฒนาสิ่งเดิมที่ขาด ตัวอย่างเช่น เกษตรกรต้องการแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเพาะปลูก เดิม การพัฒนาก็จะทำ โดยการสร้างหรือสรรหาแหล่งน้ำเพื่อนำมาแก้ปัญหาให้เกษตรกร แต่ในปัจจุบันเมื่อมีปัญหาน้ำไม่เพียงพอต่อ ความต้องการ การพัฒนาอาจทำได้โดยการเปลี่ยนชนิดของพืชที่จะปลูก หรือส่งเสริมการปลูกพืชด้วยเทคนิค ใหม่ที่ต้องการน้ำในปริมาณน้อยอย่างนี้เป็นต้น

เมื่อพิจารณาในส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ แสงอาทิตย์ เจ็งวัฒนพงศ์ และคณะ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะ นิสัยด้านจิตอาสา ของนักเรียนสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การดำเนินการด้าน กิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัย ด้านจิตอาสาของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ใน ศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร มีความต้องการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุดในด้าน ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมพัฒนา ผู้เรียน ด้านส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสา มีความต้องการอยู่ในระดับสูง

2. การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ในการศึกษาครั้งนี้สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ คือ จิตสำนึกต่อตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนา และเครือข่ายกัลยาณมิตรจิตอาสาออนไลน์ ทั้งนี้ เพราะจิตอาสาในแต่ละด้านนั้น มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้านไป พร้อมกัน เพราะหากพัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่งก็จะทำให้พฤติกรรมด้านจิตอาสาไม่สมบูรณ์ และอาจเป็นเหตุ ทำให้พฤติกรรมโดยรวมไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ เช่น หากเราพัฒนาเฉพาะจิตสำนึกต่อตนเอง ทำให้ ตนเองมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีการแสดงออกในลักษณะที่เห็นใจและเข้าใจคนอื่น มีความปรารถนาดีต่อ คนอื่น แต่ขาดการช่วยเหลือแนะนำคนอื่น ไม่สามารถให้คำปรึกษาแก่คนอื่นได้ ก็ถือว่าพฤติกรรมด้านจิตอาสา นั้นไม่สมบูรณ์ ดังนั้นการสร้างยุทธศาสตร์พัฒนานั้นจำเป็นต้องทำทุกด้านควบคู่กันไป

การสร้างยุทธศาสตร์พัฒนาด้านจิตอาสาที่กระทำพร้อมกันในทุกองค์ประกอบนี้ สอดคล้องกับ การศึกษาของ สิรินันท์ ศรีวีระสกุล (2553) ที่ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยพบว่าคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน มี 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะเฉพาะตน ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แต่ในการสร้างยุทธศาสตร์ การพัฒนานั้น มีการสร้างยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ 1)ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งในงานพันธกิจค ริสเตียนศึกษาของโรงเรียน 2) ยุทธศาสตร์การระดมสรรพกำลังของบุคลากร 3)ยุทธศาสตร์การสร้างพลัง ขับเคลื่อนโดยนักเรียน 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเรียนรู้อัจฉริยะ 5) ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการ บริหารจัดการ 6)ยุทธศาสตร์การประสานพลังครอบครัว ชุมชนและหน่วยงานภายนอก ซึ่งจำนวนของ ยุทธศาสตร์พัฒนานั้นมากกว่าคุณลักษณะที่ดีที่ต้องการ

นอกจากนั้นผลการศึกษายังสอดคล้องกับการศึกษาของ แสงอาทิตย์ เจ็งวัฒนพงศ์ และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสา ของนักเรียนสังกัดสถาบันการ

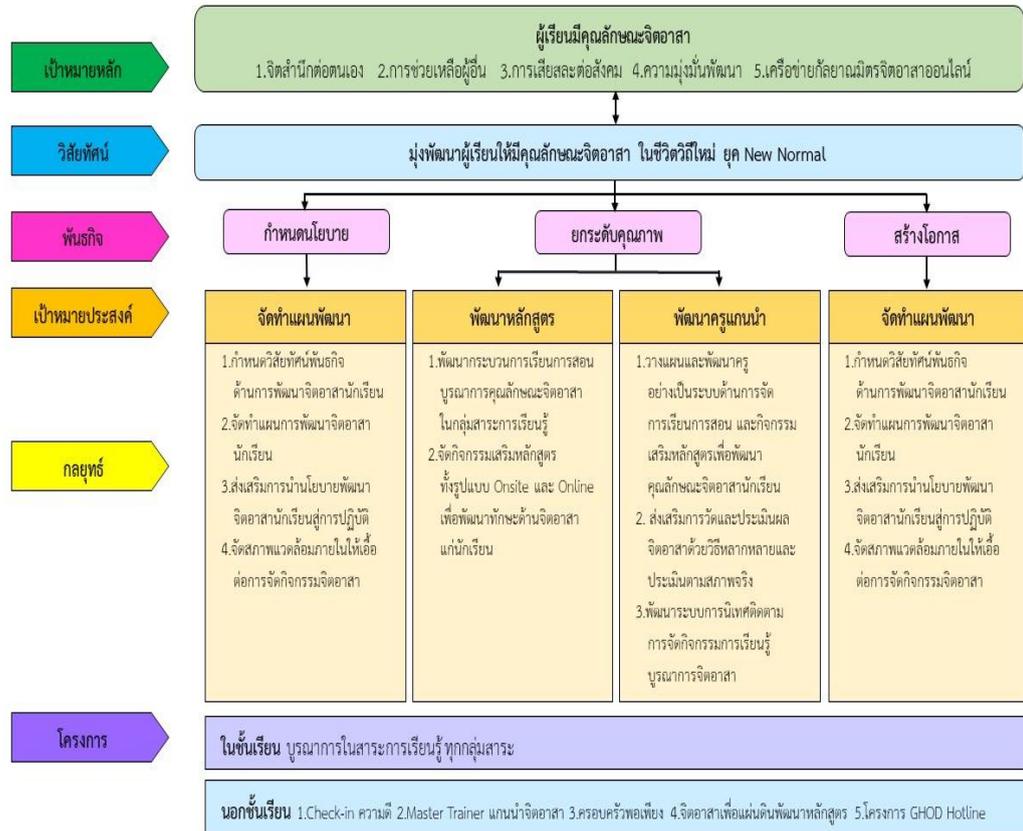
อาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ด้านจิตอาสาของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และได้สร้างรูปแบบกิจกรรมขึ้นมาเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยของนักเรียน ให้ครบองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายการบริหารกิจกรรมจิตอาสา ด้านวัตถุประสงค์การบริหารกิจกรรมจิตอาสา ด้านลักษณะกิจกรรมจิตอาสา มี และด้านหลักการจัดการเรียนรู้กิจกรรมจิตอาสา จะเห็นได้ว่า การดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ครอบคลุมนั้นจำเป็นต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันในทุกองค์ประกอบ

1.3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในครั้งนี้ เป็นการประเมินมาตรฐานของกิจกรรมที่กำหนดขึ้น ก่อนที่จะนำกิจกรรมนั้นไปใช้ในแต่ละโรงเรียน ซึ่งการประเมินกระทำโดยผู้มีส่วนได้เสีย คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองตลอดจนกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน จากผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยของมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละมาตรฐานพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะมาตรฐานด้านการเห็นพ้องต้องการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.78 และข้อที่สำคัญคือผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องการที่จะต้องผลักดันให้กิจกรรมประสบความสำเร็จ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.80 แสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการที่ผลักดันให้พฤติกรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนเกิดขึ้น และเห็นว่าพฤติกรรมด้านจิตอาสานั้นมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับวิถีชีวิต New Normal ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ต่างก็เห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตอาสาแก่ผู้เรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่สอดคล้องกับงานวิจัย แสงอาทิตย์ เจ็งวัฒนพงศ์ และคณะ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสา ของนักเรียนสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร ที่พบว่า การดำเนินการด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัย ด้านจิตอาสาของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร มีความต้องการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุดในด้านส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ด้านส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสา มีความต้องการอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร อินทรสมพันธ์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตวิทยาร่วมสมัย พบว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องตามแนวคิดจิตวิทยาร่วมสมัย ได้แก่ จิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เป็นการตอบสนองจากสิ่งเร้า แก้ปัญหาที่เน้นการเรียนรู้ที่สติปัญญา กลุ่มมนุษยนิยม มีแนวคิดในการอำนวยความสะดวกโดยการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียน และกลุ่มสร้างสรรค์นิยมที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้หรือการสร้างเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียนซึ่งแนวคิดแต่ละกลุ่มส่งผลต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะและการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีองค์ประกอบเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 จูงใจ, ขั้นที่ 2 ขั้นไม่รู้, ขั้นที่ 3 ขั้นสู่การปฏิบัติ, ขั้นที่ 4 จัดระบบทบทวน และขั้นที่ 5 เชิญชวนใช้ ผลที่ได้จากรูปแบบการสอนคือจิตสาธารณะของผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการประเมินมาตรฐานดังกล่าว ทำให้เชื่อได้ว่า ยุทธศาสตร์พัฒนานี้จะประสบความสำเร็จ หากมีการนำไปใช้ในแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้เพราะในการศึกษาของนักวิจัยหลายท่านที่ทำการประเมินยุทธศาสตร์ แล้วพบว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้ เมื่อนำไปใช้ก็ประสบความสำเร็จซึ่งผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่เป็น แผนภาพได้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ New Normal สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือจิตสำนึกต่อตนเอง รองลงมา คือเครือข่ายกัลยาณมิตรจิตอาสาออนไลน์ และความมุ่งมั่นพัฒนาตามลำดับ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ ประกอบด้วย 7 เป้าประสงค์ 4 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์ย่อย และ 4 โครงการ ส่วนผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในยุคชีวิตวิถีใหม่ มีความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ที่ทำขึ้น ควรเป็นการเสนอจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย เช่นนักเรียน ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่น ๆ แล้วทางโรงเรียนนำกิจกรรมนั้นมาปฏิบัติ หรือนำกิจกรรมนั้นมาเป็นหนทางเป็น นโยบายในการปฏิบัติ

ผู้บริหารโรงเรียน ควรที่จะมีการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดี ในการทำจิตอาสา ก่อนที่จะทำโครงการ ขึ้นมา เพื่อเป็นการย้ำให้เห็นว่า โครงการมีความเป็นไปได้ และเมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดีแก่ส่วนรวมและไม่มี ผลกระทบหรือผลเสียต่อผู้ดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

ดังนั้น การนำผลการศึกษาไปใช้ โดยเฉพาะการเลือกกิจกรรมที่จะพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตอาสาไปใช้ ต้องพิจารณาบริบทของสังคมโดยรอบด้วย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา และครู ผู้ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผลของการศึกษาจึงเป็นแนวความคิดของผู้บริหาร หรือ ครู ที่มีพฤติกรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน ไม่ใช่พฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นหากจะอ้างอิงระดับการ ปฏิบัติ หรือพฤติกรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ขอนแก่น ต้องระบุด้วยว่าเป็นความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะประเด็น ปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปในอนาคต

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาสิ่งที่จะมาทดแทนสิ่งที่หายไป ควรมีลักษณะอย่างไร ต้องเป็นสิ่งเดิม หรือใหม่ หรือเป็นสิ่งใหม่ที่คล้ายเดิม หรือเป็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนนอกห้องเรียน หรือ การเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือกันในกลุ่มที่ไม่ได้เรียนใน ห้องเรียน เป็นต้น ซึ่งการวิจัยในหัวข้อดังกล่าวจะทำให้ทราบว่า ควรที่จะจัดการอย่างไรเมื่อไม่สามารถที่จะหา สิ่งที่ต้องการมาให้แก่นักเรียนได้ ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้จะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประเทศชาติใน สถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2564). การเรียนยุค 'New normal' เปิดพื้นที่สร้าง 'Passion' เรียนรู้ตลอดชีวิต. เรียกใช้เมื่อ 19 มีนาคม 2564 จาก [https://www. bangkokbiznews.com /social/948474](https://www.bangkokbiznews.com /social/948474)
- วิเชียร อินทรสมพันธ์ และคณะ. (2560). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จเจ้าพระยาด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตวิทยาร่วมสมัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 10(2), 116-117.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). พลังครูไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล วันครู 16 มกราคม 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- แสงอาทิตย์ เจ็งวัฒนพงศ์. (2564). รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร. วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(5), 63-76.
- สิรินัน ศรีวีระสกุล. (2553). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่ง สภาคริสตจักรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิต วิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). การวิจัยและพัฒนารูปแบบ กลไกการ
เสริมสร้างวินัยนักเรียน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอก
เห็นใจผู้อื่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรทิพย์กราฟฟิค.